

hatás, melyet Gyertyánffy az intézet beleléteben kifejtett. Olvasóink, ha csak nem szakemberek, alig bírhatnak világos fogalommal arról, hogy mi az a módszer, s bizonyára unalommal dobnák félre a lapot, ha én itt leírnám minő érdeme van annak, a ki a népiskolai tanító-jelöltet megtanítja arra, hogy az irástanítás előtt egyenes, jobbra és balra dől, görbe, horgos stb. vonalokkal kell a gyermekek közt előgyakorlatokat csinálnia, s ha megmagyarázán, hogy az i betűt miért kell előbb tanítani, mint az a betűt, s hogy a természetrajzban a lovon meg kutyán kell a tanítást kezdeni, vagy a kikeleti hóvirágon, a kétszerkettőt pedig először bab és kukoricaszemen, vagy kavicsan, stb. Pedig ezektől az apró pepecselésektől függ a jó tanítás, sőt a tanítás nevelő hatása is. S aztán nem is oly csekély dolgok ezek, itt mindenütt sok lélektani és anthropologiai ismeretre s a kivitelnél rendkívül logikus főre van szükség, mert folytonosan körül kell tekinteni és okát keresni mindennek. Gyertyánffy ép ebben az ugynevezett kicsinyiségekben erős, s mestereit Ruegget, Rebsament, Kehrt, Dittest ezekben közelíti meg leginkább. Irodalmilag is az oktatásnak ez az ága nyert tőle legtöbbet. E czélra írta «Előgyakorlatait a magyar irva-olvasáshoz» (1871), «Gyakorlati logikáját» (Dittes után 1873). «A népiskola módszertanát» (Dittes után 1876.) s a férfi és külön a női énekkarok számára szánt ének-gyűjteményeit (Bartalussal 1878 és 1879).

A tanítás mellett gondot viselt a maga családjára is. Nem azt a családot érttem, melyet a verségi kötelek kapcsolnak hozzá s melyért ifjúsága éveit s keresményét áldozta, hanem azt a tágabb családot, melyet hivatása csoportosított körülötte. Ennek a családnak a tagjai nagyon ellúllott állapotban voltak akkor, mikor ő ide jött. Összevissza a főváros olesó helyein laktak a szegény jelöltek mindenféle, a mesteremberek műhelyében, egészségtelen pinczelakásokban, veszélyes szomszédságok közelében, stb. De hát ennek így kellett lenni, mert ép akkor egy sokat tanulmányozott s kitünő férfiú népszerűtlenné tette az internatus (bennlakás) intézményét s annak az országgyűlés is ellene nyilatkozott. Az igazság azonban nem függ a többség nézetétől. Gyertyánffy összeszedte s együttlakásra bírta a növendékeket. Teljesen czélszerű intézeti lakást nem szerezhetett, ilyen csak az lehetne, a melyik ép ebből a czélból építették; de az egészséges levegő, az épület kitünő fekvése s a mi legfőbb a felügyelet s az ennek folytán bekövetkezett nevelő hatás meg lett nyerve s Gyertyánffy az együtt lakás ellenségeinek kézzel foghatólag bebizonyította, hogy az ily internatus áldást terem s még áldásosabb lenne, ha saját czéljaira szolgáló épülettel bírna.

Olvasóink egyik képünkön fölmutatva látják ennek az internatusnak a helyiségét. A Lovas-uton — a budai vár nyugati oldalán — fekszik az, a fehérvári kaputól egy pár száz lépésnyire. Másik képünk fölmutatja azt a helyet is, a hol a tanítás foly. Mint a régi romokat, vagy a várkapukat is, melyek utban állanak, lefestik emlékül, hogy maradjon belőlük valami, ha lerontják; ily szándokból vagy legalább ily jámbor óhajjal áll itt ez a kép is. Talán rá kerül majd a sor, hogy új és kész épületet nyerjen a népevelés egyik főintézete is. Ez az intézet szűk, s a levegő benne rossz, s a külső folyosója nagy köveiből leestett egy darab. Szerencsére, a jó fölgyázatnál fogva, baj nem esett.

Az általános népevelés elemi iskolai ágán kívül ez az intézet a polgári iskolai tanító-képzésre is kiterjeszkedik. A polgári iskola az újabb

kor szülötte. Részemről jobb szerettem volna, ha a népiskola egysége megmarad s ha már úgy kell lenni, legfőleg a helységek kulturális viszonyai szerint 6, 8, 10, 12 osztályú népiskolák alakulnak. A törvényhozás másként akarta, s az élet egy darabig kétségbe vonta a polgári iskolák jogosultságát, összezavarták czélját, tantervét, módszerét, lett belőle itt gimnázium, amott reáliskola, s így természetesen korcsosult. Végre énquet hivatott össze, melyben ugyan Gyertyánffy nem vett részt, de javaslatára az intézet gyakorló polgári iskolával kötött össze, közoktatásügyi miniszterünk pedig egy új tantervben körvonalozta a polgári iskolák czélját s megfordította azt a beteges irányt, melyben ez az iskola addig sinlett. A középszály iskolájává tette a polgári iskolát, oly iskolává, mely kisebb állású vagy iparos embereket készít elő jövőendő foglalkozásukra. E tanterv kivitele első sorban a budai intézet gyakorló polgári iskolájára néz. Gyertyánffy a legnagyobb odaadással és buzgóssággal munkálkodik itt is, hogy miképen: azt az eredmény is mutatja. Az országban levő polgári iskolák tanítói mind a budai polgári iskolai tanítóképző intézetből kerültek ki s az anyaintézet méltán dicsekedhetik velők. Baj volt eddig, hogy polgári iskolai ipartanításra nem voltak tanítók. Egy év óta az intézet keblében e hiány is pótolható. Egyelőre az esztergályozás, faragás és az asztalos-ipar — Rousseau legszebb mestersége — karoltatt fel s a mintázás és rajzoktatással karöltve hét műhelyben s ugyanannyi tanteremben üzetik. Bátran elmondhatjuk, hogy ez az intézet egyetlen a maga nemében s ha a kormány s a képviselő testület továbbra is pártfogásában részesíti, mindinkább dísz lesz közoktatásügyünknek. Lesznek tanítóink, kik az általános műveltség birtokában egyszermind szakértő mesterek fognak lenni s a magyar ipart ki fogják emelni alárendelt helyzetéből. Ajánljuk is mindenkinek, a ki a polgári iskolai intézményvel ellenszenvet vagy azt nem ismeri, menjen el a budavári országház-utca 13. számú házába s nézze meg, hogy tanítanak ott, mit csinálnak a tanulók s miket képesek előállítani. A mi ez intézetben látható, abban a közvetlen érdem orosz-lánrészre a Gyertyánffyé, a kit 25 éves tanári működése évfordulóján ez az elismerés megillet. A tényező természetesen nemcsak ő volt, s a kormány s kivált Trefort miniszter és Gönczy Pál tanácsos urak utmutatásai és támogatásuk nélkül az ő szándékai s az ő tett-vágya bizony sokszor nem sikerültek és sokszor szenvedtek volna hajótörést, de azt azután a mi tőle függött, megtette mindig úgy tette meg, hogy méltó lett arra a diszcimre, a melyre vágyott, méltó lett arra, hogy néptanítóknak neveztessek.

Közoktatási miniszterünk a hatás egy másik eszközét is a kezébe adta még Gyertyánffynak. Ez a „Néptanítók lapja“, melynek szerkesztése 1874-ben szintén rábizott. Ez a lap a józan pädagogiai elvek, a helyes módszertani utasítások kincsbányája, s ha iránya, elvei egyszerű-mászor kérdésbe hozatnak, az csak azt mutatja, hogy huszezer ember számára nem lehet lapot úgy szerkeszteni, hogy mindenkinek a szája ize szerint legyen s hogy esetleg senki érdekei áldozatul ne essenek. Gyertyánffy e lappal is kezdetül fogva oda munkált, hogy a néptanítói kar erősüljön, emelkedjék s ne kelljen mindig látni a néptanítók zászlóin is az erkölcsi elismerés követelését; oda működött, hogy értelmi műveltségük és végzett munkájuk által kényszerítsek a közönséget arra, hogy a tanítói tekintély természetes legyen mint a levegő szivása s az iskolaügy emelése minde-
nütt első dolog.

Gyertyánffy magánéletéről mindeddig semmit sem szólottunk. A közönséget csak a férfi nyilvános munkája érdekli, máskülönbben is egy munkás zajtalan élet, mely csak a polgárkorszorért törekszik, nélkülözni szokta a drámai vonásokat. Az eddigiekből különben kivehették olvasóink, hogy annak, a ki ily czéllal és ily törekvésekkel s következetességgel dolgozik, a ki a néptanító multjáról csak azt akarja tudni, hogy az legfőleg csak példa lehet s ez állás jövőjét a demokrácia szemüvegén keresztül a maga nemes voltában fogja föl s ezt valósitani egy életen át törekszik, annak az embernek magán-érintkezéseiben is a becsületesség s a jellemzilárság példányának kell lenni. Sok ily misszionáriust a népevelés ügyének!

ERDELYI JÁNOS HAGYOMÁNYAIBÓL.*

I. Késő tavasz.

Tavasz mosolyg körülem,
Lelkem vágyakban ég,
Az istenek kegyelvé,
Tudnék szeretni még.

Tudnék szeretni hiven,
És azt kimondani,
Hogy édes volna még a
Légnek is hallani.

Hangban szivem, szivemben
Olvad énekeim,
S ki tudja, volna-e az
A régi szerelem!

Madárka, szólj a légnek,
Lég, vidd a hangokat,
Oh sziv ne fogj magadra
Ifjui vágyakat!

II. Este.

Elhúzták az estharangot,
Elvégeztünk egy napot.
Mával is kevesb az élet,
Érjük-e a holnapot?

Éjtszakába vész az alkony,
Megesendül a némaság,
Remegő lesz a reményiség,
Vakmerő a bátorság.

És mi nem történhetik meg
Egy rövidke éj alatt?
Csak pihenj le jó halandó,
Bízd az Úrra gondodat.

Élsz, az ő kezén virradsz föl,
Halsz, az ő kezén maradsz,
Végtelenség a te pályád,
Földi léted egy arasz.

Ébren, alva, élve, halva
Mind előbb, előbbre még,
Hogy az örökkévalóság
Egy parányi pontja légy.

ITTHON.

Oh bár csak örökké így lehetnék véled!
Hazul' el ne hívna ez a nyugós élet...
Ezt a kis küszöböt át ne kéne hágnom,
E négy fal övezné mind egész világom.

Oly édes kettecskén így lenni magunkban,
Világ végén rejll lombos piczi zugban;
Ne tudjon a világ semmit se' mi rólunk:
Ne tudja hogy vagyunk, feledj, hogy voltunk.
Nem lehet! ki kell a világra vetődnöm,
Bolyganom tövises, avaros mezőkön.
Ág veri arezomat, megtépdés a tüske,
Nem hajló homlokom megszerve, a büszke.

De édes tudattal perczim' morszolom:
Nem vagyok hontalan, van nekem 'otthonom',
Nyugalmas otthonban gondoskodó társam...
Telik az órája szerelmes várásban.

* A «Budapesti Szemle» juniusi füzetéből.

Kölesönös a várás, gyönyörű a látás —
Látása lelket megújít áldás.
Ha küzdelem fáján ez a gyümölcs érik,
Csak küzködtes Uram! végestelen — végig.
Csengeri János.

JÁMBOR BENCZE NÉGY ÉVSZAKA.

— Zola Emil elbeszélése után. —

IV. A tél.

(Folytatás.)

Visszamentem a szobába s megőletem keservesen zokogó feleségemet. A kis Mariska még mindig aludt s oly szépen mosolygott hozzám! Boldog gyermek, sejtelve sem volt a veszedelméről, mely mindnyájunkat fenyeget.
— Meg ne ijedj, jó anyjukom, — mondám az asszonynak. — Hiszen a víz nem hághat az egékig. Azt hiszem, beáll az apadás. Még nincs nagy veszély.

— Dehogy van veszély! — erősíté Jankó lázas sietséggel. — Hiszen a ház fala olyan szilárd.

Erzsók, a kíváncsiságtól ösztönözötve, mint valami tébolyodott, kihajlott az ablakon, hogy meglekintse a vizet. A szerencsétlen egyszerre csak nagyot sikít s kibukik az ablakon s belezuhan a habokba. Bennem megfagyott a vér, de azért mégis oda futottam. Jankó azonban megelőzött. S mielőtt még megragadhatam volna, kiveté magát az ablak párkányán, hogy megmentse Erzsókat, a ki bölcséjében ringatta s gyermekéje óta ápoló, hü, gondos dajkjája volt, mint egy második édes anyja.

A mint a két bezuhanó test fölött összecsapott a hullám, Boris fölugrott s elképedve állt meg az ablaknál, némán, arczán az izonyat kifejezésével, feje fölött összefonva a két kezét. Így állt, mint egy szobor, szája nyitva, szeme kimeredve, valóságos szobra a rémületnek és fájdalomnak.

Én felültem az ablak párkányára. Fülelem zagott a víz morajától. Nem tudom, meddig voltunk e megörjítő állapotban, én és a szegény asszony, midőn egyszerre hallom a habokból:

— Édes apám!

Jankó volt, a ki a fal egy kiszögellésébe belekapaszzkodott. Lehajlottam s utána nyujtottam a kezemet. Sikerült megragadnia. Fölhúztam. Egy csuron víz volt, és sapadt, mint a halál. A foga vaczogott. Anyja egy mély sóhaj-tással zárta karjaiba, s odahajtvá fejét vizes mellére, ugy zokogott.

Most már én is sirtam s tudja isten, — olyan jól esett ez, szinte megkönnyebültem bele.

Erzsókról nem is beszélünk. Jankó nem merte megmondani, hogy nem találhatta meg, mi pedig nem mertük kérdezni.

Jankó most félrehuzott és sugva mondá:

— Édes apám, a víz már egy ölnyre dagadt az udvarban és még egyre nő. Nem maradhatunk itt tovább: előnt.

Igazra volt. A ház fala repedezni kezdett, a csűr, a szin megszakadt eresztekeiben. Aztán Erzsók odaveszte is nagyon megrendített. A feleségem, kit a rémület már egész magánkivül ejtett, egyre kérdésekkel és kérésekkel ostromolt. Csak a kis Mariska aludta az ártatlanok álmát a nagy ágyban, kebelén a bábuval, arczán boldog mosolylyal.

A vész perczről-perczre nőtt. Fölhágot már egész az ablak párkányáig s egy-egy hullámcsapásnak a sziporkája már bevágott a szobába. Olyan volt ez, mintha valami romboló harczi kos döngtetné a falat nehéz, mély, tompa, szabályos ütéseivel. Láttam: elveszünk, ha itt

maradunk. A hullámverés homlokban támadta meg egész házunkat. S embri segítségére lehetetlen volt még gondolni is!

— Drága az idő! — mondá most Jankó izgatottan. — Ha itt vesztegelünk, leszakad a ház s agyon csap valamennyiünket. Jöjjön apám, keressünk valami gerendát s kössünk belőle talpat.

A ház diktálta szegény fiúnak e szavakat. Annyi bizonyos, hogy inkább lettem volna magam is a víz közepén, akármi nyomorúságosan összetakolt tutajon, mint e föld alatt, mely minden pillanatban leszakadással fenyeget.

De hol vegyük a gerendát?

Vak dühvel rontottam neki az almáriomoknak. Leszakgattam ajtaikat. Jankó a szekeket és asztalokat törte darabokra, kiemeltük az ablakok belső fatábláit s mindent összehordtunk, a mi fanemű a kezünk ügyébe akadt.

De beláttuk, hogy e dirib-darab fa mind haszontalan, nagyon apró arra, hogy abból valami szilárdabb uszó dolgot köthessünk össze, ott hagytuk hát egy rakáson s néztünk egymásra, hogy hát mihez kezdjünk?

Rettenetes volt ez a helyzet. Sehol semmi remény a menekülésre. Tudatára jutottunk nyomorúságunknak, tehetetlenségünknek a veszedelemmel szemben, melylyel meg kellett volna küzdenünk. S ez a tudat teszi az embert a halálra ugyan elszántá, de az élet megmentésére minden kísérlet megtételétől idegenné.

A víz dagadt, emelkedett. A Körös zajlása haragosan morajlott körülünk.

Nem bírtam többé magammal. Erőt vett rajtam a zokogás, s fuldokló sirással öleltem reszkető keblemre halálra elélt feleségemet. Jankót is oda szólítottam. Hadd legyünk együtt, egyesüljünk egy ölelésben, ha utolér a borzasztó pillanat.

Jankó ott állt az ablaknál. Most egyszerre fölkiáltott:

— Apám! meg vagyunk mentve! Jöjjön és nézzen ide!

Ah! irtalmas volt az ég. A pajta födelét leszakította az ár, s ott uszott az lomhán ablakunk alatt. Jó széles volt, könnyű szarufákból, szalmából. Hiszen ez a legpompásabb, legbiztosabb tutaj.

Imára kulcsoltam össze a két kezemet, a mint ezt a csürfedelet erre felé uszni láttam. Mégis jó az isten! Imádni tudtam volna azt a fát, azt a szalmát, melyet a véghetetlen irtalmu mennyel gondviselés megmentésünkre küld.

Jankó, a mint az uszó födel ablakunk alá érkezett, kiveté magát az ablakon s hatalmas kézzel ragadta meg a födelet, oda huzta s egy kivetett kötéllel odakötözte az ablakrámaéhoz. Aztán végig ment rajta s megvizsgálta minden részét, ha nem süpped-e s jól összetart-e. A szalma erősen volt együvé kötözve s a szarufák keményen fogództak egymásba. Bátran bizhatuk rá életünknek.

— Nincs semmi baj! — kiáltá Jankó vidáman, — ezen kiuszhatunk akár a tengerre, bizonyos, hogy kikötőbe visz. Nézze apám, nem sülyed ez egy félhajszálat sem. Csak az a baj, hogy nem tudjuk majd kormányozni, adta gőzhajója.

Fürkészve tekintett körül a hullámtéren. Egyszerre kiderült az ábrázata, lefeküdt a szalmafödel szélére s kihalászott az áradatból nem is egy, de két rudat, a mit épen akkor hajtott arra felé a víz.

— Mintha csak az ég küldte volna erre, — kiáltá nevetve, — nézze apám, itt a kormányrud, itt meg az evező. Szálljunk be hamar, indul a hajó. Apám lesz a kormányos hátul, én meg elől járok az evezővel. Egy ölnyi még nincs

a víz, jól elérjük a fenekét. Hamar beszállni, nem vár a hajó!

Szegény feleségem, még ő is megkísérlette a nevetést. A kis Mariskát, a ki ép e pillanatban érzett föl, becsavarta egy nagy meleg kendőbe. De sapadt volt, mint a halál, s bármint igyekezett is erőt venni magán, mégis csak ki-tört belőle egy-egy keserves sóhajtas.

Széket állítottam az ablakhoz, s kisegítettem az asszonyt a tutajra. Midőn átkaroltam, hogy fölemeljem a székre, lázas bensőséggel esőkölt és ölelt meg. Ah, milyen volt az a csók!... mint csak az utolsó...

A víz most becsapott a szobába. Én már csuklóig álltam benne. Kiadtam a gyermeket az anyjának, azután kiszálltam magam is.

— Isten segits meg! — mormogám magamban s eloldoztam a kötelet.

Az áramlat a fal felé hajtott bennünket. Rendkívüli vigyázatra volt szükség, hogy kiszabaduljunk a bekerített tanya udvarából.

A köd lassankint elszlott.

Mikor szabadba értünk, éjfél lehetett. A csillagtábor még a párák légtengerben fulladozott, de már csillogott. A hold csaknem a szélén állt a láthatárnak, s valami ólomszin hajnalderengéssel öntötte el az éjszakát.

E perczben pillantottuk meg először az áradást az ő rettenetes nagyszerűségében.

A széles völgy egyetlen tengerszikká változott. Az egyik magasabb dombláncoktól a másikig, fölszántott halmok sötét tömegét szigetként ölelve körül, előmlött a rengeteg ártéren a Körös, ez az egyetlen élőlény a halálra vált egész vidéken! Dübörögve, tompa, haragos morajjal hömpölygeté hajkait, lassu méltósággal, mintha mondaná: «most én vagyok itt az ur, senki más!»

(Vége következik.)

KÖZTÁRSASÁGI UDVARI ETIQUETTE.

Nagyon csalatkoznak, a ki oly véleménnyel bírna a washingtoni «fehér ház» szokásairól, hogy itt, mint a leghatározottabb köztársaság székhelyén, minden udvari étiquette számítzve van. Igaz ugyan, hogy a «frakkos király» háztartásának szabályai polgáriassak, de azért mégis szigoruan megörzött szabályok. A köztársaság megalapítása előtt a gyarmatok helytartói valódi udvarokat tartottak s oly sok egyenruhás, csillagokkal, rendjelekkel díszített ember élt itt, hogy a királyi czim megszüntetése után sem lehetett az étiquettet teljesen mellőzni. Washington maga is arisztokrata volt nevelésénél és modoránál fogva, habár elvei ezzel ellenkeztek.

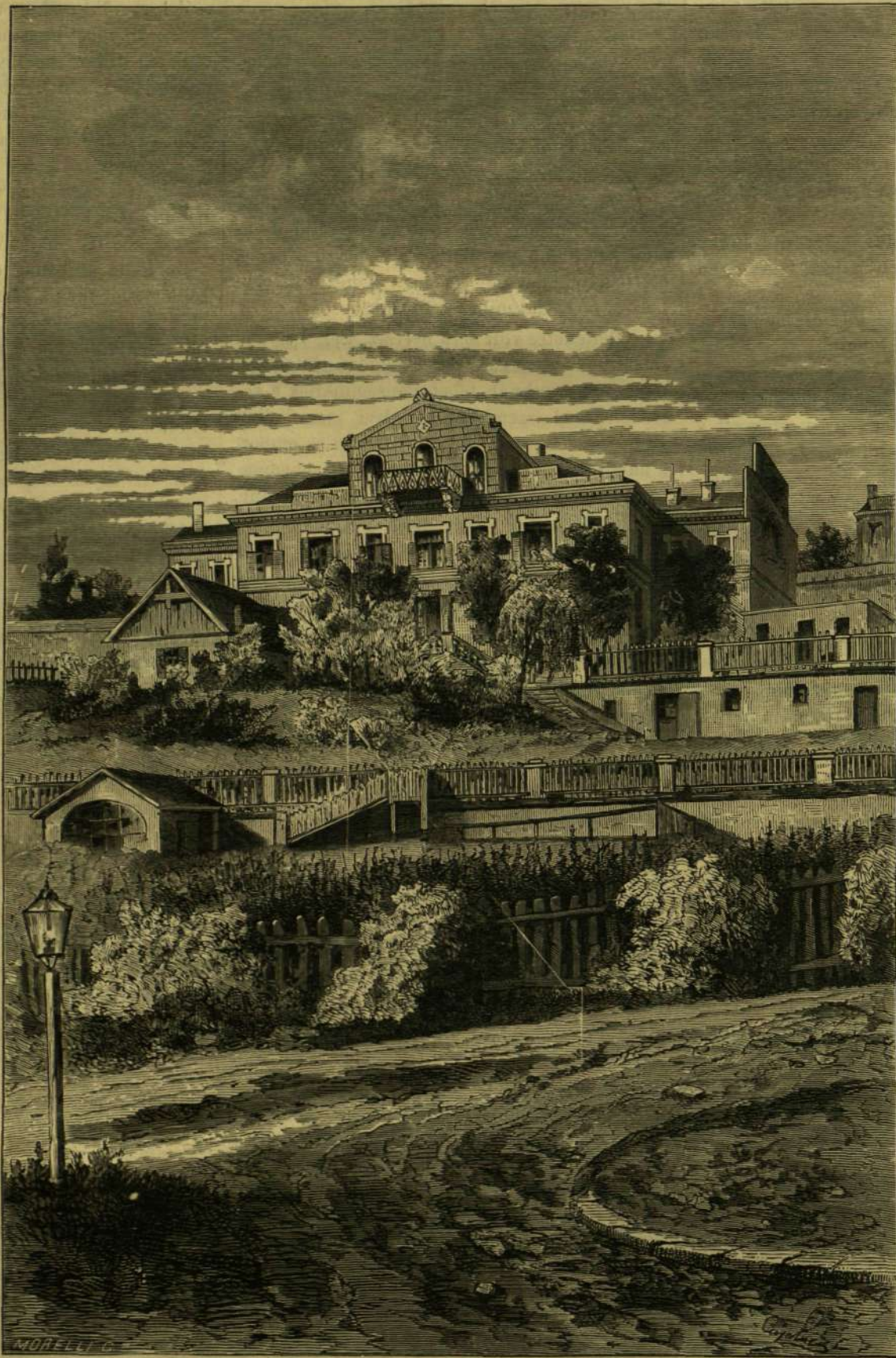
Addig, míg Washington volt az elnök, szigoruan számúzték az udvartól mindent, a mi demokratikus egyenlőségre emlékeztetett volna. Az első években a székhely New-York volt s a régi angol arisztokrácia és tiszték képezték itt a «köztársasági udvar»-t, mint azt a «társaság» nevezni szokta. Hajporos fővel, rövid nadrággal és csatos papucsban kellett mindenkinek az udvarnál megjelenni, legalább ünnepi alkalmakkor s az egyedüli különbség abban állott, hogy az előbbi piros egyenruha helyére a kék jött. Az elnök újévkor nagy hódolatokat fogadott, melyen hazai és külföldi előkelőségek jelentek meg az udvarnál, de sokan ki voltak zárva az ünnepektől. Az udvar ily fényes állapota még Washington közvetlen utódainál is fenmaradt, míg Jackson nem lett elnök. Jackson, ki a seminola hadjáratban és az új-orleansi csatában tüntette ki magát, egyáltalán nem volt az étiquette barátja. Mint fiatal ügyvéd elrabolt egy férjes nőt s miután az elválást kieszközölte, egybekelt vele. New-Orleansban pár nappal a csata előtt néhány elégedetlen polgárt elfogatott s midőn Hall bíró az ellen a törvényekre hivatkozott, őt magát is elfogatta s ezért később ezer dollár bírságot fizetett. Jackson Washingtonban és a «fehér

házban az eddigiektől eltérő szokásokat honosított meg. Egy kortárs Storey leírása szerint az elnök barátai vastag sáros csizmákban jelentek meg az udvarnál s a selyemszékere állottak, hogy az elnököt láthassák; a teremben mindenütt kész frissítők heverték és a rakonezálaton katonák a földet is összeöntözték, s végül a pucshordókat a kertbe tolták le, hogy ott dőzsöljenek. Jackson idejében engedték meg először azt is, hogy a köznép megjelenjen az újvi üdvözetelnél, de csak egy termet engedtek át számukra, hol sajtot tettek ki, melyből mindenki annyit metszhetett e, a mennyi tetszett.

Jackson idejében történt az is, hogy az udvarnál először s tegyük hozzá utoljára, skandalumok fordultak elő. Az elnök ugyanis saját makacs gondolkodásának hódolva, barátjai tanácsa ellenére egy Eaton nevű rossz hírű ügyvédet és ezredest nevezett ki hadügyminiszternek. Ez az Eaton egy korcsmáros leányát vette el, ki rendkívül szép, de egyáltalán kicsapongó életű volt s ezért «Pompadour»-nak vagy «Aron kigyója»-nak nevezték. A többi miniszterek nejei és általában az előkelő világ kerülte e nőt, de Jackson pártfogolta s egyik eredménye egyenesen kabinetválság volt.

Ez idő óta ily dolgok nem fordultak elő, sőt az utóbbi időkben az elnökök háztartásai igen egyszerűek voltak, azonban az udvar többé nem lett oly fényes és kizárólagos, mint az előtt. Most a demokrata egyszerűség és fejedelmi etikette egymás mellett létezik. Az elnököt látogató tömeget nem vendégelik meg ugyan többé pucscsal és sajttal, de minden tisztességesen öltözött és józan embernek joga van a «fehér ház»-ba menni, sőt reggel tíz órától délutáni 2 óráig az elnökhöz is, ki rendszeren mindenkivel kezet fog. Január és február hónapokban az elnök neje is nyilvános fogadásokat tart minden szombat délután háromtól öt óráig. Ilyenkor minden fogadó-terem ajtai nyitva vannak s a néptömeg egymás után vonul el az elnökhöz, ki a miniszterek, szenátorok nejei és néhány más előkelő hölgy környezetében minden látogatónak kezet nyújt és mindenkivel vált egy pár szót.

Udvari lakomák tulajdonképen nincsenek s mivel a nemrég visszalépett elnök, Hayes neve tudvalevőleg a mértékletesség nagy híve volt s asztalán nem tūrte meg a bort, az udvari lakomák újabb rossz híre is jötték. Csak egyszer történt kivétel, midőn pár évvel ezelőtt az orosz nagyhercegek Washingtonba jöttek. Az ő tiszteletükre a «fehér ház»-ban rendezett lakomán sikerült az elnöknő akadémikuskodásai daczára

A BUDAI TANÍTÓ-KÉPEZDE NÖVENDEKEINEK LAKHÁZA. — GYULAY LÁSZLÓ RAJZA.

egy pár üveg bort föladni az asztalra, de maga az elnök és családja ez alkalommal is csak kávévet ittak.

A nyilvános fogadási esteken kívül, melyekre mindenki megjelenhet, egyszer a tél folyamán arisztokratikus fogadás is van, melyre csak a diplomaták s a legelőkelőbb egyének és családtagjaik hivatnak meg s az itt divó eljárás csaknem ugyanaz, mint az európai fejedelmek soiréjain. A vendégeket a szertartásmester, kit különben az elnök fizet, mutatja be az elnöknek, ez kezet nyújt s nejeinek mutatja be őket.

kelőségeknél szól. Minden testület 15 perczig lehet benn s meghatározott sorrendben: miniszterek, diplomaták, törvényszéki hivatalnokok, képviselők, szenátorok, főtisztek és főhivatalnokok. Mindenki rendszeren diszöltönyben jelenik meg s már kocsiakkal oly pompát fejtenek ki, mely az európai fejedelmek fogadási napjára emlékeztet.

Délután 1 órakor nyitják meg a ház kapuit a népnek s ekkor valódi demokratikus jellegű veszt az ünnep. Minden tisztességesen öltözött férfi vagy nő jogosítva van meglátogatni az ország első hivatalnokát. Rang-, kor-, czim- és nemkülönbségnélkül összevegyülve, hosszú sorokban mennek az emberek a termeken át, megrázzák az elnök kezét, ki családja és meghívott nők környezetében a legegyszerűbb négyt és csizmatisztogatót is nyájasan tartozik fogadni.

HOLDUDVAROK.

A nap és a hold körül olykor mutatkozó úgynevezett udvarokról már több alkalommal emlékeztünk meg e lapok olvasói előtt. Többek között az 1879-i évfolyam 9-ik számában a napudvarok egy szép tüneményének rajzát is közöltük.

Most egy hasonló, talán még szebb tüneményt mutatunk be a holdra vonatkozólag. Folyó év február 14-én volt az észlelhető Denver-nél Észak-Amerikában, s szépsége által ritkítja párját.

A holdudvarok sokkal gyakrabban képződnek, mint a hold körül, s azokhoz hasonlóan hiszik. Mindazon alkalmakkal, midőn az égen vékony cirrus-fellegek vonulnak el, melyek legmagasabban járnak minden felhők között, s melyekhez a báránylegerek is tartoznak, valamint akkor is, ha ritka, úgynevezett cirrostratus felhőregeken tör át a hold, körülötte mindenkor szokott támadni szivárványszerű tünemény — a holdudvar, — mely körülalakul veszi körül az égitestet. Olykor a holdudvarnak új ből lehet udvara, sőt

A cercla különben ugyanaz, mint a fejedelmi udvaroknál.

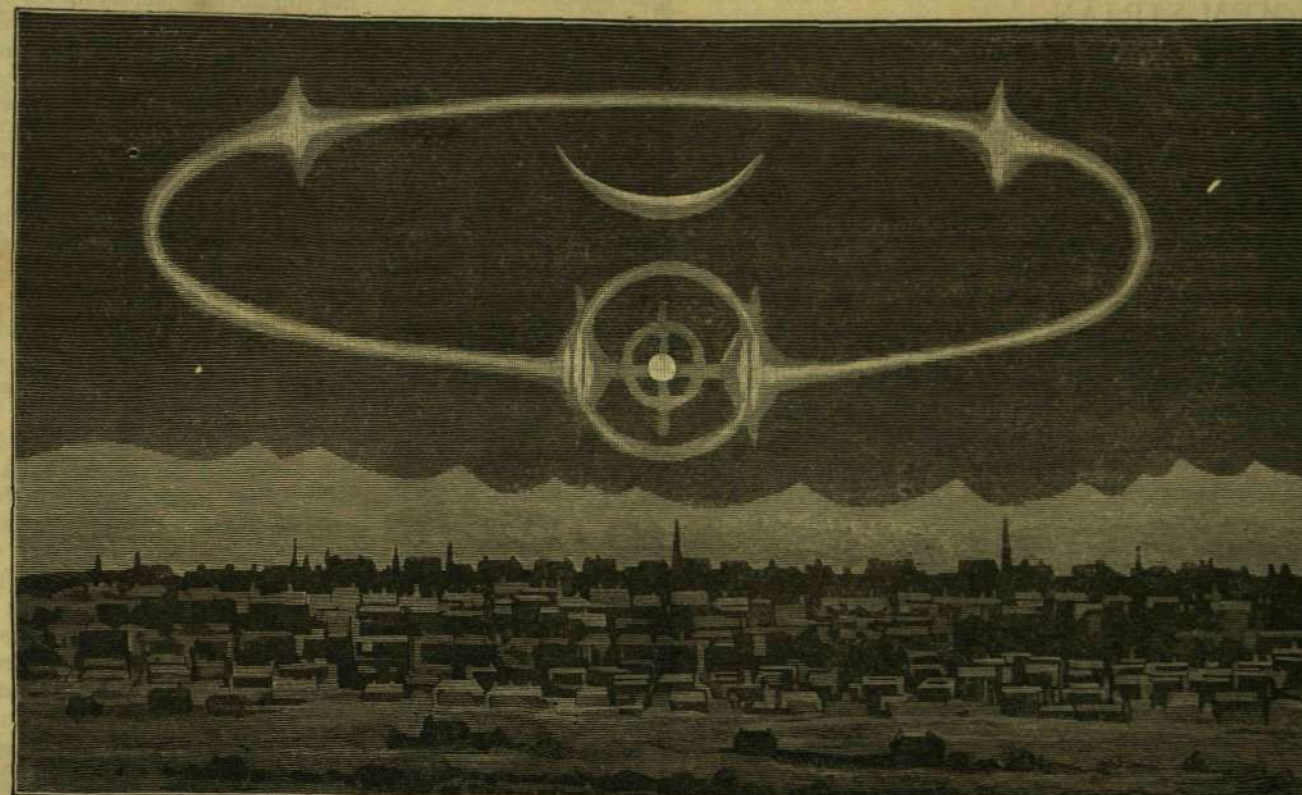
A legjelentékenyebb hivatalos ünnepesség, midőn az udvari etikette karöltve jár a köztársasági egyszerűséggel, az újvi fogadás a «fehér ház»-ban. Epen úgy mint a monarchiákban, itt is a szertartás részleteit a lapokban teszik közzé. Az ünnepre melegházakból és kertekből gazdag virágokkal és dísznövényekkel földszitlik a fehér házat, a tengerészek bandája diszes egyenruhában játszik az előszobában, s csak a livrees inasok helyett vannak a csinos öltözötű rendőrök. A fogadás rendszeren négy óráig tart s e közül az első kettő az elő-

udvarai, melyek egymásba fogódzva a legsajátosabb tüneményeket hozzák elő. Newton a nagy természettudós például oly tüneményt látott 1692-ben, mely három egymásba fogódzó udvarból volt képezve.

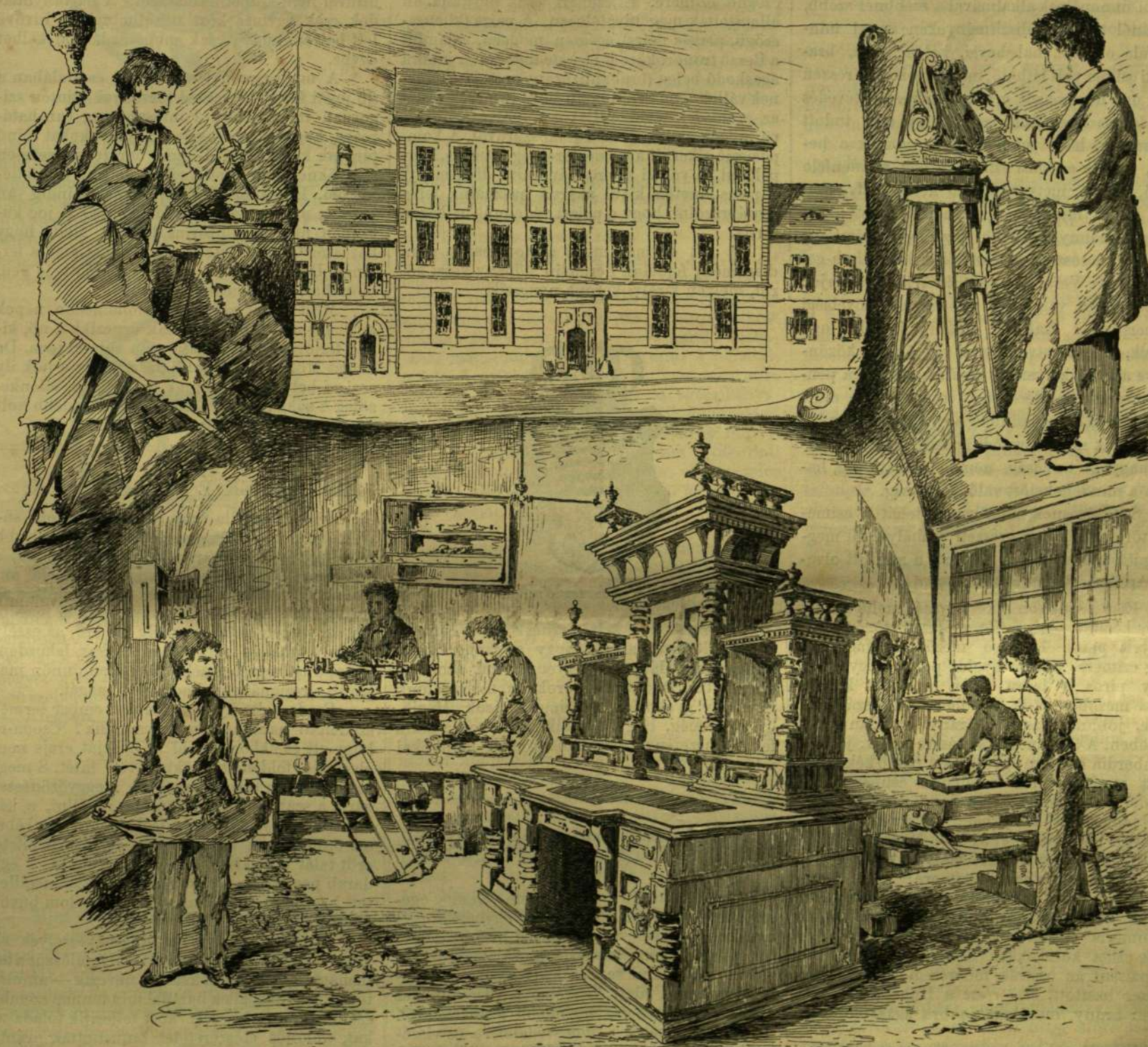
Hasonló a tünemény a napra nézve. Az egyes udvarok mindig szabályosan, de azért egymást többszörösen átszelve képződnek. Lowitz a mult század végén egy oly tüneményt látott Szent-Péterváron, melynek a nap képen világos fehér kör húzódtott keresztül, a mely majdnem az egész égboltot átfogta és öt melléknappal birt. 1824-ben Németország több részeiben szemlélték hasonló tüneményt,

1851-ben pedig Genf mellett egy ilyennek a láttára széjjel szaladtak nagy félelem között a parasztok, azt hívták, hogy megötszörösödött a nap s a földet el fogja végleg pusztítani.

A mi képünkön a hold körül két kisebb udvart látni, azonkívül egy függélyes széles vonalat, mely a holdon megy keresztül, s egy szintén a holdon átmenő ellyptikus vonalat. E vonal négy helyen kiszélesedik s egy holdsarlót is

„HOLDUDVAROK.“ — ÉSZLELTÉK DERVERBEN 1881. FEBRUÁR 14-ÉN.

RAJZOLÓ ÉS FARAGÓ.

A TANÍTÉZET ÉPÜLETE. TANMŰHELY.

MINTÁZÓ.

A BUDAVÁRI TANÍTÓ-KÉPEZDE. — GYULAY LÁSZLÓ RAJZA.

foglal magában. Az ily alakú tünemények a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak.

Ugyane tüneményről beszélvén egy hazai képes folyóiratunk szeretőreméltő, szakismerettel a hold „látható mellékholgójának” tulajdonítja az egész s azokon sugárlövészeiről, övérlől, összeműködéséről, stb. beszél. Pedig mint tudjuk, a holdnak nincsenek se látható, se láthatatlan holgói.

SZERELMEM SIRJÁN.

Én azt gondoltam: nem szeretsz;
Te azt gondoltad: nem szeretlek —
És meg nem hallgatók szavát
A frigyünk őrző szellemeknek.

Hogy hol lett volna, nem tudom,
Nagyobb boldogság e világ? —
Ha mink meg birjuk érteni
Egymást elhervadt, szép virágom.

Ha mink álbüszkeség helyett
Egymás hő keblére borulunk —
És elrebegjük a valót
És fölfedezzük tiszta multunk!

De mink az üdvőt eldobók,
Hogy meg ne leljük soha többé —
Nyugodjál békén angyalom,
Szenvedjék én bár mindörökké!

Tudom régen meghült a kín
Mely drága szivedet gyötörte —
Oh! Meg ne tudd soha: hogy én
Sirodnál állok összetörve!

Pásztói.

REZSŐ TRÓNÖRÖKÖS ÉS NEJE STEFÁNIA FÖHERCEZGNŐ HÁZASSÁGI KÖZÖS CZIMERE.

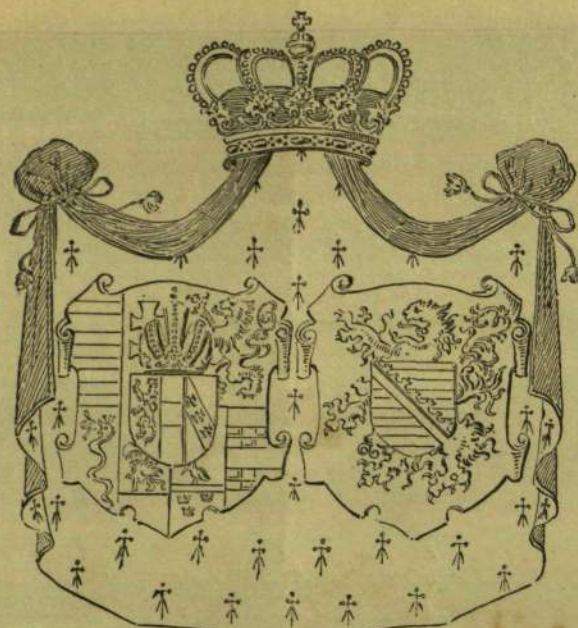
Mint hogy az elmúlt hónapban lefolyt lakodalmi ünnepélyek alkalmával a szebbnél-szebb, tarkánál tarkább díszítményeken annyi mindenféle osztrák, habsburgi, belga, szász, brabanti czimer volt látható, melyeknek részben csak egy hemzsegett a sok czimerészeti tévedés s a laikus nagy közönség sehogy sem tudott eligazodni, hogy tulajdonképen melyik a helyes, melyik az igazi czimer. A sok mindenféle festő, rajzoló, metsző, díszítő kenyé-kezdve szertint festett mindent, a mi eszébe jutott; pedig így könnyen tehetik vala, hogy a bécsi Sas nevű czimerészeti egyesület¹ (Der heraldisch-geologische Verein „Adler“ in Wien) fölkérjék tanácsadásra vagy éppen magának a szövetségi czimerpárnak szabatos előállítására. De úgy látszik, hogy a sietve élvezni vágyó nagy közönség, s azok, kik ilyenkor ez élvezetet drága pénzen megszerzik, Bécsben is csak olyanok, mint Budapesten és valószínűleg a világon mindenütt, s jelszavuk nem a valódi igazság, hanem a minél nagyobb tarkaság, nem a szabatoság, hanem a mindenekelőtt való gyorsaság.

Szükségesnek mutatkozott tehát a czimerek történeti és czimerészeti szabályszerű megállapítása, a mi meg is történt, a mint itt olvasóinknak is bemutatjuk.

Első képünkön a két egymás mellé állított paizs közül a *jobbra álló*, a Rezső trónörökösé, négytel paizs. Az 1-ső mezőben Magyarország czimere, jobbra nyolc pólva, négy ezüst, négy piros, ² balra ezüst apostoli kereszt piros mezőben, 2-ik mezőben Csehország czimere, jobbra ágaskodó arany oroszlán piros mezőben. A 3-ik mező két részre oszlik, jobbra Lombardia czimere: gyermeket nyelő kék kigyó ezüst mezőben; balra Velence czimere: kék mezőben ülő szárnyas arany oroszlán, mellette támasztott könyvvel, melynek lapjain e szavak látszanak: „Pax tibi Marce Evang.“ A 4-ik mező szintén két részre oszlik (hasított), jobbra Galiczia czimere: kék mezőben piros pólva; ezenfelül fekete csóka, alul három antique arany korona (2. 1.); balra Lodomeria czimere: kék mezőben két pólva piros-ezüst koczkákkal. Középre van illesztve szivpaizs az osztrák főhercegi czimerpaizs: kétszer hasított, *első része* a Habsburgi czimere: arany mezőben jobbra ágaskodó kék

¹ Használó egyet Budapesten most van alakulában; létrehozásán első sorban b. Radvánszky Béla ismert régészünk buzgólkodik. — D. F.

² Kezdetül felül pirossal s végződik alul ezüsttel. — D. F.

Rezső trónörökös és Stefánia főhercegnő házassági közös czimere.

koronás piros oroszlán, *második része*, az osztrák hercegi czimer: piros mezőben ezüst pólva; *harmadik rész* Lotharingia czimere: arany mezőben piros pantallér, ezen három ezüst csónka sas (Alerion). E szivpaizs az osztrák császári korona díszíti, mint a főherceg leendő örökségének jelvénye.

A *balra álló czimerpaizs*, melyet külön és színjelezzé is bemutatunk, a Stefánia főhercegnő czimere. E czimert csak mostanában állapították meg hivatalosan. A paizs (kilencszögű, pergés paizs) egészen modern, valamint a Rezső trónörökös is: fekete mezején a jobbra ágaskodó belga (brabant) arany oroszlán, melynek vállait (sur l'épaule du lion) és derék testét az arany-feketével váltakozva polézott szász paizs fedi, az ismeretes rutakosorúval. A kompozíció sikerült s czimerészeti is ügyes. Mert például ha valaki az oroszlánt mint díszítményt a paizs keretén kívül akarná használni, lehet úgy ábrázolni, hogy a paizs védelmül balkaron tartja.

A két egymás mellé állított paizst mint díszítmény fejlődési hermélit köpeny veszi körül, melyen királyi korona nyugszik.

Stefánia főhercegnő czimere.

Rajzunkon a kettős-czimer nincs színjelezzé, de csak azért, hogy a czimeralakok könnyebben láthatók legyenek; mi azonban színeiket is elmondtuk e sorokban, mert nálunk nem oly gyakoriak a czimerleírások. Megjegyezzük még, hogy második rajzunkon a paizs fekete mezejének árnyékolása nem heraldikai jelenség.

D. F.

A HÁZASSÁGI JOG A MOHAMEDÁ-NOKNÁL.

A mohamedán nők helyzete jelenleg egészen más, mint a hogy az a egyházi törvényekben jelölve van. Mohamed intézkedései a házasságról igen érdekesek és sajátosságok. A rokonoknak nálunk nem szabad egybekelni, csak-hogy rokonok alatt kizárólag a vérrokonokat értik. A törvényhozás leginkább a nőkről szól. A férfi szabadságát a nők védelmére és viszonyai részletes szabályozására alkotott törvények

¹ Czimerészeti helytelen, ha valaki Rezső trónörökös és főherceg czimerében a kétféle sást alkalmazza. — D. F.

nagyon korlátozzák, ilyenek a családi egyenrangúságot, vallást, szabadságot, jelleget és vagyont illető szabályzatok. Szabad nőt nem lehet a férfinak megalázni azzal, hogy utána rabszolgánót vegyen nőül s annak vele egyenlő rangot adjon. Különösen a Mohamed családához tartozó férfiaknak csak oly nő kell elvenniök, kiknek atyjuk s nagyatyjuk is muzulmán volt. Az elválás meg van engedve, ha a férfit kimutatják, hogy részeges vagy gonosztevő. Borbélyok és utzaseprök nem kérhetik meg a kereskedők és illatszerek-árulók leányait. A kadi még abban az esetben is szétválaszthatja a feleket, ha a férfinak nincs elegendő anyagi ereje, hogy nejét egy évig vagy legalább egy hónapig eltartsa.

E rendelkezések nagy része természetesen már elavult. A törvényhozónak a jó szán léka volt ez által, hogy a gyengébb felet megmentse a megcsalástól. Ugyanezért még igen részletes szabályokat állított föl arra vonatkozólag is, hogy a nőnek miként kell a házasságba beleegyezését kinyilatkoztatni. Az anya kis gyermeke fölül szabadon rendelkezik, de a felnőtt leány házasságára nézve e törvény értelmében kezei meg vannak kötve. Ha atya, testvér vagy nagybátya köti a szerződést, a leány beleegyezését egyszerű mosoly is jelentheti, de ha távolabbi rokonok vagy épen idegenek, szükséges, hogy a leány beleegyezését határozott szavakkal is kifejezze. A legnagyobb korlátozások azonban a vallás tekintetében vannak. Mohamedának és kijelentésben nem hívők közti házasságok érvénytelenek. A mohamedán elvehet zsidó vagy keresztényen nőt, sőt csillagimádót is, ha az egyuttal hisz az őtestamentomban, de már persá hitével nem köthet házasságot. A bálványimádók csak egymás közt nősülhetnek. A hívővé lett bálványimádó csak mohamedánnal kelhet egybe.

A menyasszonyi ajándékok és általában a nő jogai fölött Mohamed törvényei szintén szigorúan intézkednek. Pontosan meg van határozva, hogy a menyasszonyi ajándékokat minő tárgyak képezhetik. Disznó, bor természetesen a hívőknél nem szerepelhet, de igen a hiteleneknél. Házasság esetén a nőnek mindig van joga ily menyasszonyi ajándékokra. E jog különben nagyon illuzorius lesz az által, hogy házasság után az összes ajándékokat átadja férjének. De maga az elv, hogy erről előtte le nem mondhat, mindenestre jellemző.

Most természetesen a mohamedán népek közt legnagyobb részt csak árucikk a nő, ki-nek férjével szemben alig van valami joga. De magát Mohamedet okolni azért, hogy a nők ily szolgáló helyzetben vannak, nem lehet, ellenkezőleg ő sokkal advariasabb és gyöngédebb volt a nők iránt, mint más törvényhozók.

AMULETEK ÉS TALIZMÁNOK.

A háboru nyila vagy az ágyu golyója süvült, és nincsen ellene menekülés. A legbátrabb és a leggyávább egyaránt áldozatul eshetik, a védelemre nem képes emberi erő. A halál angyala végig száguld mezők és falvak fölött, s az emberi hatalom itt is képtelen segíteni magát. Az az emberi hatalom, mely az erő, az észlely és az előrelátás fegyvereivel olykor leküzdeni képes a balvégszédet, néha tehetetlen önnön magával, s rezignációval adja meg magát.

Csoda-e, ha ily esetekben az ember természetfeletti hatalmakhoz folyamodik? Csoda-e, hogy ott és akkor, a hol az ő saját ereje nem elegendő, földfeletti erőkből veti hitét. S megingathatatlan bizalommal és meggyőződéssel várja a szabadulást? Hinni és remélni, e két szó oda van véve a szív legfelsőbb rejtekébe, azt onnan nem irtja ki soha semmi, az éltető erőt talál a legkisebb csekélységben is, s egy darab papírban, egy szentelt kéz által megilletett haszontalanságban is az égi hatalom bűvös hatását keresi.

A magán segíteni nem tudó s veszélyeknek kitétt ember találta fel bizonynyallegelőző a talizmánt, — vagy mint keleten nevezik — amuletet. A harcziak, kik a halállal mindennap szembe szállanak, s életveszélyt közt teljesítik föladataikat, különös előszeretettel tanúsították iránta minden korban. Már a régi Egyiptom Nilus-parti civilizációja hagyott fel számunkra egész rakás ilyes ereklýeket, s az ó kínai és indus korból szintén ismertünk ilyeneket. Már akkor

azt hitték az emberek, hogy valamely szent-kéz ajándékozta csecsebecse megvéd a halál és betegség ellen, meggyógyítja a lélek baját, szerencsésé teheti az embert földi gazdagságban. A régi kor ilyen maradványait hozta haza egyiptomi utjából Rezső trónörökös is. Többek között egy lazur köböl készült és egy bogár képével díszített gyűrűt, mely Thotmet király nevét viseli, a ki 1600 évvel élt Kr. e.

A régi pogány kornak eme tévhite nemcsak átment a keresztény fölfogásba, hanem annak lelkesült ihletében újfent erőben nyilatkozott. Átalánosította a talizmánok tiszteletét, s behozta az ereklýek imádását. A szent fészületnek egy forgácsa, vagy olykor egy forgács, mely a szentelt keresztel csak megérintetett, egy a szentsír vidékéről hozott ködarab, az apostolok által megilletett kicsiszolt gyöngyöt, védő és szerencséhezó erővel lett fölrüházva. Olykor valamely fémnek, máskor drágakőnek vagy különös jegyekkel teleírt papírdarabnak volt ez a hatása. Két egymásba fűződő háromszög XX alak, mely „Adonai”, vagy „Jehova” fölíratot viselt, megvédelmezett a balsors csapásai ellen. Néha csillagképekkel, az állatöv jelvényeivel, vagy Gönczöl-szeker ábrájával díszítették a ta-

Hindu talizmán az állatöv jegyeivel.

lizmánokat. (Két ilyen hindu és japáni darabnak mellékelve adjuk képét.) Mások mind a hét ismert fémnek a keverékéből csináltak nyakban hordozható darabkákat, s ezeket szentelt kezek által avattatták fel. A tiszta aranyból készülték szintén nem voltak ritkaságok, s különös hatékonyság hírében állottak. Olykor egész vagyonokot pazaroltak el az emberek, hogy ilye-

Japán talizmán a „Gönczöl-szeker” képével, s különböző jelekkel.

neknek birtokába jussanak. Egyik oldalukon rendszeren Jupiter képe állott (a keresztény időben is), a másikon pedig az „abacus”. Egy oly négyeszőg ez, melyen a 9 első szám van olymódon széjjel rakva, hogy összegük minden oldalra = 15 legyen.

8	1	6
3	5	7
4	9	2

Mint minden háborus időben, úgy különösen a harmincz éves háboru alkalmával különös elterjedésre tettek szert az amuletek. Az „utazó tanuló” városról-városra, faluról-falura jártak és árulták jó pénzben az ily emlékeket. Thurneyster volt leghíresebb készítőjük, ki a „nap-peccsét” díszíté őket, s a bolygókat, valamint a többi csillagokat metsző rájuk. Ezek segítették a podagra és a vérvesztés, a gutaütés és görcsök, csusz és szivdobogás ellen, s megoltalmazták a fegyver minden nemeivel szemben.

Midőn Dohna vágróf 1587-ben a francia huzonották segítségére sietett 15,000 főnyi csapatával, s Guise herceg által leveretett, majd minden fogollyal és halottal bűvös czéduákat találtak, melyeknek védelmet kellett volna nyújtaniok a halál ellen.

Sőt az ilyen talizmánok dívatban vannak ma is. Az Algírban háboruszkodó, valamint a krimi hadjáratban részt vett francia katonák legtöbbje folyton keblén hordozta az „Agnus Dei” képét, vagy valamely Madonnának-képét. Canrobert tábornokról beszéltek, hogy Alma mellett csak is talizmánjának köszönhetette megszabadulását, s ez idő óta a talizmánok értéke még inkább emelkedett. Bosquet és Forey tábornokokról is azt beszéltek, hogy nem járja őket a golyó, mert a valóságos szent fészületből hordanak maguknál egy egy forgácsot. Még Napoleon (Plonplon) hercegről is beszéltek ilyesmit.

A mi népünk ma is hord itt-ott talizmánokat. A hideglélest sok javasasszony gyógyítja pénzdaraboknál a nyakba akasztása által. Sőt azok a művelt dámák is, a kik egy-egy ezüstből vagy aranyból csinált szerencse-malacozot hordanak a karpereczükön, voltaképen csak a talizmánok kultuszának hódolnak.

NYOMA VESZETT!

— ANGL. REGÉNY. —

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

A „Herr Baron” mutogatja München nevezetességeit a „Fräulein”-nak.

Föltéve mindkét oldalról az őszinteséget és egyenlőséget, nincs könnyebb, sem kellemesebb dolog, mint új barátságot kötni. A becsületességnek is ép úgy megvan a maga szabaddóművessége, mint a gázságnak; a becsület embere, egy mint a tolvajok, őszintészerűleg fölsimerik egymást. Csak ha álszín és képmutatás van a játékbán, ha egyik részről akármint — gádzagságot, állást, erényt, stb — színelnek: akkor a becsületesség huzza a rövidebbet. De a Kruzman-család részéről semmi ilyesmi nem volt; egyszerű, becsületes, egyenes emberek voltak mind az egész háznép.

Mire Winifred huszonnygy órát töltött fedelök alatt, oly othon érezte magát, mintha mindig ott lakott volna. Azon kezdték, hogy mindenökbe beleszabadították. Maga a lelkes másnap reggel mindjárt bevitte tanuló szobájába, megmutatta neki könyvtárát s felhatalmazta, hogy szabadon nyuljon bele, akármire van szüksége. Tekintve, hogy az egész könyvtár német theologiai és filozófiai könyvekből állt, vegyítve latin és görög remekírók műveivel, a felhatalmazásnak nem sok gyakorlati értéke volt ugyan; de miután ez oly kivételes bizalom volt, minőben Kruzman ur még családja tagjait is csak föltételeesen részesítette, Winifrednek nagyon jól esett. Aztán Kruzmanné vitte be a kamrába, megmutatta polczokon álló befőtjeit és sajtjait, kitaráta számos felszekerényeit, ártatlan büszkeséggel mutogatta fehér- és asztalnemű halmozatát, melyek hófehér színekkel és levendula-illatukkal kedveskedtek. Végre a két lány, Katicza és Brenda, a kertet, a baromfiudvart és az ólokat mutogatták meg, a tyukketreczekkel és alvó méhkasokkal, s bemutatatták a pont, a tehenet és a baromfiakat.

Saját lakosztálya épen olyan volt, mint Lancelot leirta volt. Közéből háló- s egyszerű nappali szobája, melynek ablakaiból a ház körül elterülő sík mezőn túl a kék — most fehér — hegyekre volt kilátás. Ebből nyílt egyfelé egy kisebb kamra, melyben Krisztina lakott, másik felé egy tágas szoba, mely — annak idején — igen alkalmas műteremnek ígérkezett.

Mind ez igen házias volt. Olyan volt a család egész életrendje is. Hét óraker imádkoztak s reggeliztek, egy óraker ebédeltek, nyolczkor vacsoráltak. Reggeli után, míg unokahugai a könnyebb házi dolgot végeztek, Kruzmanné a piacra ment bevásárolni, aztán az ebédet készítette el. A lelkész azalatt, nyáron a kertben dolgozott, télen vadászni ment puskával, vagy beteget és szegényeit látogatta s benézett a helyzeti iskolába. Ebéd után, ha a nők varrógasztalhoz ültek, vagy látogatókat tettek a városban, az öreg ur is a városba ment a királyi

könyvtárba, a hol azon kedvezményezettek közé tartozott, kiknek a tudás e gádzag kutfeje a a közönséges órák után is nyitva volt, s a maga rendes asztala mellett folytatta búvárlatait és tanulmányait s csinált már husz év óta jegyzeteket nagy theologiai művéhez, melyről némelelyek azt jósolták, hogy soha sem lesz befejezve, mások meg azt suttogták, hogy soha bele sem fogott a megírásába. Este aztán az egész család a közös asztalhoz ült, meggyújtották az egy szál gyertyát s a lelkész fenhangon olvasott, valami történeti munkát; néha, de nagy ritkán, a kaszinóba ment.

Ilyen volt a Winifred új othona; a így folyt az élet, rendszeren, e szerény falak között.

Lancelot, miután elkíserte Winifredet, mindjárt visszatért szándékozott Angliába. Mégis maradt „nehány napra”, hogy München nevezetességeit megmutassa neki. De Münchenben annyi a látványlő, hogy egy pár nap azzal végezni lehetetlen. Ő és új templomok, paloták, kertek, muzeumok, képtárak, szobrok, magán-műtermek — száma nélkül. Mindezt egy hét alatt megnézni — vérmes remény volt, hogy két hétre kerül, azon nem lehetett csodálkozni; de a harmadik hét is bekövetkezett s a Kruzman-család rejtélyesen kezdett mosolygni azon, hogy a „Herr Baron” — a mint a lordogó németül megfelelő czim hiányában nevezték — oly sok ideig marad Münchenben, mint a „Fräulein” lovagja.

— Várjatok rá, — mondá Kruzmanné, — de meglásátok, hogy mielőtt elutaznék, itt eljegyzés lesz.

— Ha már is nem jegyesek! — mondá Brenda.

De Katicza ellentmondott, hogy az nem lehet. Nem így néznek a jegyesek egymás szemébe, az ilyenek nem félnek, hogy tekintetök elárluja szívök titkát.

— S oly szép szemei vannak a Herr Baronnak s oly kifejezésteljesek! — mondá Brenda; — a miért nagynéje meg is szidta, mert mit tartozik az egy fiatal lányra, hogy milyen szép vagy milyen kifejező szemei vannak egy idegen férfinak!

A „Herr Baron” a közben egy szállodában helyezkedett el; s ámbár kalauz minőségében minden reggel eljött Winifredt, hogy őt ide vagy oda kísérje, tartózkodott minden tolokodástól a családba. Csak ha különösen meghívták, töltött ott egy-egy estét; ily alkalmakra a leányok legesimesabb csipkés fejkötőcskéiket tették fel s Frau Kruzman különös jó almás rétest süttött vacsorára. Vacsora után zene volt; t. i. Brenda és Katicza bajor népdalokat enekeltek gitár és ezitera mellett, s néha, ha egy-két szomszéd is vetődött oda, asztalt, székeket félre raktak s kerengőztek, a mint csak a németek tudnak.

Igy teltek a napok s Savage Winifrednek úgy tetszett mint egy tündér-álmom. A város, a piac, a paloták, a muzeumok, az emberek, a tolongás, a műkincesek, neki mind ez oly új és oly gyönyörű volt! A szép, a művészet, a történelem egész ismeretlen világa tárult fel előtte. Nevek, melyek igazán csak nevek voltak eddig előtte, egyszerre valóságok öltöttek. Istenek, hősök és caesarok, az ó-kor becses márványaiiban megörökítve, lebilincseltek méltóságos szépséggel. Van Dyk, Rembrandt, Dürer Albert egy jelentek meg előtte a mint éltek, a mint magokat saját kezeikkel festették vásznukra. A Tizián ötödik Károlya úgy tekintett rá, ércz vonásaival a vászonról, a mint a hatalmas császár akarta, hogy egyedül a Tizián esetje után maradjon az utóvilágra. A Cornelius, Kaulbach, Liebertz és iskoláik freskói s kártonjai minden korszakból a mi szép, nagy és böles, elébe varázsozták. Rottman még fris festék színeiben mutatta neki a világ legszebb s legnevezetesebb helyei: Róma, Athén, Korinth, Termopilé, a Trója mező s Marathon tekintetét.

Csak igen hiányos képzettségű hölgyecske levén, kinek olvasottsága nagyon is hezagos volt, s műismerete a langtreyi arczképekben határozódott, erősen ki volt téve annak a veszélynek, hogy egyszerre sokat és sokfelét látva, benyomásai összezavarodnak s fölfogása megbenul. Lancelotnak, mint kalauznak a művészetben, becsületére válik, hogy előre látta e veszélyt s a program helyes beosztásával igyekezett azt elhárítani. Egyszer csak egyféle iskolába vezette tanítványát; egy nap a régi német mesterekhez, másnap a spanyolokhoz,

harmadnap Rembrandthoz s a hollandi iskolába. Egyik reggelt a görög és etruszi vázák közt töltötték; a más héten az olasz iskolába mennek s a régi mestereket veszik sorra. A németalföldi iskolának egész nap jutott; az új mesterek több napot is vettek igénybe. Aztán jöttek a gemmák, érmeik, metszetek gyűjteményei; nem is szólva a szobortermekről a glyptothekában, a történelmi freskókról a Festsaalban, a Königsbauban, stb. Mint oktató tanfolyam, kérdéses kívül a Lancelot eljárása majdnem tökéletesnek volt mondható; csak-hogy sok időbe került. Ez volt a legrosszabb — vagy tán legjobb — oldala.

A köz kép- és mű-tárolakon kívül voltak a magán-műtermek, a melyek száma legió. Ezekbe rendszeresen délutánoként látogattak el, mikor a mesterek inkább ráérték látogatókat fogadni. Winifredben egyre jobban fölébredt a vágy, hogy szeretne mintázni. Ezért végig járták München valamennyi szobrász-műhelyét; meglátogatták a többi közt bizonyos Krüger urét is, a ki segédtanár volt a szépművészetek akadémiájában s nem messze lakott Kreutzmanéktól, egy alacsony kis házban, az Izár balpartján. Öreg ember volt, a ki elszalasztotta a sikereket, melyeket mások elértek, s hirtelven maradt, a mikor Münchenben oly könnyű volt a dicsőséget és gazdagságot megtalálni, hogy éppen csak keresni kellett, Schwanthaler és követői nyerték a díjakat s a dicsőséget, Krüger, álmódú remete léte, kívül felejtődött a hír templomán. Megöregedett s szegény maradt, s szűkös életét tanítással kelle megsegeznie. Tanítványai hetenként kétszer iskolába jöttek össze, de szabadságukban állt naponként is bejönni dolgozni. — Winifred első tekintetre megszerette e helyet, a méla kis öreg embert, kopott zubbonyával s elnyűtt bársony siphájában s megegyeztek, hogy karácsony után mindjárt elkezd járnai az iskolába.

Még három fiatal hölgyet fog itt találni kegyed, — mondá Krüger ur, — nem lesz egyedül. De dolgoznia kell. A művészet kemény munka — nem időtöltés. Dolgozzék erősen, dolgozzék jól s én mindazt átadom önnek, a mit tudok. Rajzolt már sokat dombor-mintákról?

— Sohasem rajzoltam, kivéve egy s más apróságot rajz-ónnal, felelt Winifred félenken.

— És agyaggal sem próbálkozott?

— Soha.

Kétkedőleg nézett rá.

Ugy hát fogalmatlan mintázásról?

— Nincs, legalább nem világos. Próbáltam egy keveset — viaszban.

— Viaszban! visszhangozá kedvetlenül az öreg. Aztán változtatva hangját: Jó, megpróbálhatja nálam. Csak ne feledje: erősen kell dolgoznia!

Mintha bizony azért jött volna Münchenbe, hogy kezét összedugja! Mintha nem a munka volna az egyetlen dolog, a mire kedve van. Attól ne tartson senki, hogy ő ne dolgozzék — de csak majd karácsony után!

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

* **Japánban** a hamis haj nagyon elterjedt. Egy csaknem kopaszú lett előkelő hölgy alkalmazta legelőször újabban, de annyira megtetszett, hogy most már tömegesen utánozzák.

* **Bernhardt Sárát** amerikai utjából visszatérve Havreban igen lelkesen üdvözölték; tisztelői csoportosan mentek a hajóra s megragadták maguknak, hol ült, aludt és evett s minden butort, a mit csak lehetett, emléklül nagy áron vettek meg a hajóról.

Az ily rajongás különben a francziánál már régi. De Saint Huberti híres opera-énekesnő, ki szintén oly tüntetőleg hagyta ott Páris, mint Bernhardt Sarah, visszatértekor Marseilleben 1785-ben nagy kitüntetések tárgya volt. Tízjátékot és vízi ünnepet rendeztek tiszteletére, népies táncokat adtak elő s mozsarakkal lövöldöztek örömlükben.

* **A newyorki földalatti vasút** építését most kezdtek meg. Mivel a vasut indulóhelye a nagyon látogatott Broadway-n lesz, a munkát egyelőre csak éjjel végzik s a kiásást részt reggelre erős fedéllel borítják be, melyen a kocsik bátran közlekedhetnek. A földalatti vasut légnyomás által fog mozgásba hozni s egy óra alatt átlag 40 angol mérföldet fog haladni. Minden vasúti kocsiban villamvilágítás lesz s a vonatok két-két társalgó termet rendeznek be. Hogy az összeköttetést elkerüljék, külön alagutakat építenek a menő s a visszatérő vonatok számára. A sinek alá aszfaltot tesznek, hogy nagy zörzése ne legyen.

* **Villamos velocipéd**ek ma már nagy számmal készülnek s napról napra tökéletesebbek. Közélebb egy háromlábú velocipéd ment Párisban villamosság által haladt oly gyorsan, mint a rendes bérkocsi. Remélik, hogy a szerkezet tökéletesbüléssel egy óra alatt 3—4 mérföldt távolságot is meg fog tenni.

* **A newyorki világiállászat**, mely 1883-ra volt tervezve, nem tartják meg, mivel kevés érdeklő-

NYOMA VESZETT! — FENHANGON OLVASOTT VALAMELY TÖRTÉNELMI MUNKÁT.

dés mutatkozott, azonban Bostonban akarnak ilyet rendezni 1885-ben.

* **London város lakossága** a legutóbbi népszámlálás szerint 3,814,571 lélekből áll s így egy évtized alatt 560,311 lakossal lett több, azaz 17.2 százalékkal. Norwich, Birmingham, Nottingham, Liverpool, Salford és Hull nagy városok népessége szaporodott még ez idő alatt igen nagy mértékben, míg a többi 13 nagy vidéki város szaporodása csekélyebb, mint azelőtt.

* **Antik jellegű vásárt** rendeztek most előkelő londoni nők a chelseai női kórház javára. A tér régi angol piacot ábrázolt oldalt régi stylen épült házakkal, melyek földszinti része czegéres boltokból állt s ebben Erzsébet kora divata szerint öltözött nők árultak. A vásárt régi angol öltözött gyermekek kórmenete nyitotta meg.

* **A Théâtre français** évi tiszta jövedelme az évben 759,390 forint volt, sokkal több mint — az 1878. kiállítását követve — bármikor. A nagy opera bevételé 1. 626,530 forint volt, de az év végén mégis jelentékeny veszteség mutatkozott. Az utóbbi tíz év alatt a Théâtre français évenként átlag 600,000 forintot jövedelmezett.

* **Hugo Viktor új könyve** „Les quatre Vents de l'Esprit” s napokban jelent meg. A műben, mint a czimből is látható, négy különböző költeménym van képviselve. Az első kötetben szatirikai és drámai darabok, a másodikban epikai és lyriai költemények vannak. Megemlítjük itt, hogy Hugo Viktornak nagy öröme szolgált, hogy az „Avenue d'Ylaur”-t, hol lakik, nevével keresztelték el.

* **„Hegy mahogani”** név alatt értékes fa van az Egyesült-Államok Virginia neví tartományában. Erős veres színű és igen kemény; tüzelésre használva oly nagy forróságot okoz, hogy a kályha rögtön fölmelegszik. Szénjét iparcikkre igen jól lehet használni.

* **A vasárnap szentsége** Amerikában. Mily szigoruan veszik a yankeek a vasárnap szentségét, kitünik abból, hogy Wisconsin állam legfőbb ítélőszéke nem rég kimondta, miszerint oly okiratok, melyek vasárnapon lettek kiállítva, vagy aláírva, bizonyító erővel nem bírnak. Hasonló törvény áll fenn New-York államban is.

* **A magyar országgyűlés statisztikája.** Az utóbbi 16 év alatt 726 törvényt alkottak a magyar parlamentben s így egy évre átlag 45% törvény esik. Legkevesebb (74) esik az 1865/8-ki ciklusra, de e korban jöttek létre az alaptörvények, leg többet (203) a most lefolyt országgyűlés alkotta. 1869/72-ben 175, 1872/75-ben 151, végül 1875/78-ban 123 törvényt alkottak. Az ülések száma az öt országgyűlésben sorrendben 338, 484, 398, 420 és 412. Az óraszám következő: 885 (egy ülésre átlag 2 óra 40 perc), 1701 (átlag 3 óra 12 perc), 1276 (átlag 3 óra 12 perc), 1358 (átlag 3 óra 20 perc), 1312 (átlag 3 óra 12 perc). A leg hosszabb ülés 1868. decz. 1-én volt, mely két órai félbeszakítással reggel 9 óratól este 9 óráig tartott, a leg rövidebb az ugynevezett koronázási ülés, mely reggel 5 órakor kezdődött s 5 perc múlva véget ért. Az öt országgyűlésen összesen 25,085 tárgyát (a legtöbbet 5901 a legutóbbin) hoztak szónyegre.

* **A dohány az egyedüli pénz** még jelenleg is, melyet Azsia legészakibb részén, különösen a caucusi törzs ismer. Ostrownói orosz telepen a jokugivok és csucskik különféle prém állatok bőréit évenként nagy mennyiségben hozzák a piacra s azért csak dohányt szoktak cserébe kapni, melyet egész családjukkal együtt nagy mennyiségben fogyasztanak.

* **Burns** születési házát a Burns emlék bizottság megvette, ezután gondozni fogják és a közönségnek nyitva tartják.

* **A legnagyobb összeg** 22,500 frtot, adott árverésen Blandford marquis egy „De-kameron”-ért, melyet Valdorfer Velenczében 1471-ben nyomtatott és sárga marokkó bőrben volt kötve. Halála után ugyan e művet 9180 forintért tudták eladni. Az érdekes munka jelenleg Spencer lord althorpai könyvtárában van.

* **Moszkítók**, a tropikus éghajlat e rettegett kis állatai már Londonban is mutatkoznak; valószínű, hogy amerikai podgyászszal jöttek Európába.

* **A londoni Kensington-muzeum** 23 sévresi porcellánt, két virágrajzokkal díszített beauvais szőnyeget kapott a francia kormánytól s ezenkívül egy gobelint, rajta Ghirlandajo jól ismert louveri képével. A francia kormány iparának legújabb termékeit ily módon is igyekszik bemutatni.

* **„A császári család csizmatágitója”** czimtel visel egy öreg ember Badenben, ki egykor csakugyan viselte a tisztelt a jelenlegi osztrák császár atyjának udvarában. Egyedüli hivatala az volt, hogy addig viselje a főherceg csizmáit, míg elég kényelmesek nem lesznek. Az öreg e szolgálatért most tisztességes nyugdíjat kap.

* **Az orosz parasztek között** még jelenleg is divatban van a vitakozás vallásos tárgyak fölött. Az orthodox egyház papjai és különböző felekezetek közt nem ritkán előre kitűzött s nagy gondal rendezett vitaünnepnek vannak, melyben több ezer paraszt jelenik meg. A felekezetek a görög-keleti egyházban nagy számmal vannak s mivel az államhatárol nem mer velök szembeszállani, a papoknak kell megkísérteni, hogy a megtáborodott hivatást az orthodox akolba visszatérítsék s ez csak nyilvános viták által lehetséges. Sokszor megtörténik különben, hogy egyszerű parasztek pépek vitáikban a papot meggyőzi.

* **Uj-Zealandban** is utat tört magának az iskolákban a Fawcett által létesített postabélyeg-takarekpénztár s mindinkább terjed.

DOPPLER FERENCZ.

A magyar zene fejlődése első idejében igen gyakori az eset, hogy idegen nemzetek fiai nagyon érdeklődtek a magyar dal iránt, sőt elcsodáltak a kibontakozást. Nagyon meg lehet magyarázni. Mi megszoktuk a cigányt, a ki nekünk egy külön nemzet arra, hogy muzsikáljon. Az ő hegedűjében ott van mindenféle dal, csak hozzá kell nyulni a vonóval. Azt pedig, hogy a magyar zene még művészi formákra, pláne a dalmű szigorú alakjára is alkalmas volna, azt oly alkalmatlannak hirdette a fnyászkodó izlés, hogy magunk is elhittük egy darabig. Meg aztán a cigány mellett, egy kis klavirozásson tul, a zenével vajmi kevesen foglalkoztak. Kotta-tudó ember rendszeren a katona-bandák kappelmeistere volt. Ezek közt akadtak többen, a kik a magyar zenében fölsimertek valamit, némelyek egész kincsányát. Tudjuk, hogy még a Rákóczi-induló is egy esze kappelmeisternek vindikálják. Említsük-e Csermákot, a ki cseh eredete dacára a javabeli magyar zenészek közé tartozott!

Az egyik legfeltűnőbb példa a lengyel Doppler Ferencz, az „Ilka” ismeretes opera szerzője. Apja a Máriaassy-ezred zenekarának volt karmestere. A fiú e zenekar körül nőtt fel a lembergi kaszárnyában, a hol 1821. október 16-án született. Ott hallott először magyar dalokat, a zenekartól és a bakáktól. Később a magyar mádal uttörői közé állt, és sok érdemet szerzett zenék nemzeties fejlődésében.

E hó első napján volt ötven éve, hogy hivatásának él. Nemzeti színházunk megülte e napot, Doppler jelenlétében, ki most a bécsi udvari opera egyik karnagya. Van elég okunk megemlékezni nekünk is a derék művésztől, ki nemzeti színházunk magyar dalműi játékrendjét több darabbal gyarapította, részese volt a törekvésnek, mely a nemzeti zenét emelte s mint művész igen előkelő helyet foglalt el a zenekarban, egyike lévén a legkitűnőbb fuvola-játékosnak, fivérével Károlylyal.

Az ötven-éves jubileumot tisztelői arról a napról keltezik, mikor Doppler először lépett a közönség elé. Ez Varsóban történt 1831. június 1-én, mikor a lengyel nemzeti színházban a Grochowánál megsebesült lengyel harcosok javára hangversenyt rendeztek. A tíz éves Doppler Ferencz akkor mutatta be először fuvoláját s egy magyar thema fölött játszott változatokat. Az ifju Doppler e hangszeren képezte magát és hangversenyeket rendezett atyjával együtt kü-

lönböző városokban. Még alig volt 16 éves, mikor első fuvolásnak szerződtek a bucaresti színházhoz, hol 1838-ig maradt, s ez évben Erdélyben és Magyarországon is adott hangversenyeket, s most itt is maradt atyjával együtt, mint a pesti német színház (akkoriban híres operája volt) zenekarához szerződött tagok. A nemzeti színházban az ifju Doppler 1838 őszén játszott először, Jansa bécsi hegedűművész hangversenyében. Két év múlva Oroszországban tett körutat, a honnan visszatérve (1841. június havában) a nemzeti színház zenekarához szerződtek.

Itt Erkel buzditólag hatott rá s Doppler csakhamar zenekari magyar nyitányokat irt, melyeket a nemzeti színházban és hangversenyekben hatással adtak elő, úgy hogy Erkel, Volkmann és Mosonyi nagyobb művek írására serkentették. Csakhamar hozzá is fogott a „Benyovszky” opera megírásához s nagy kedvvel dolgozott rajta. A dalmű 1847. szeptemberben Erkel vezetésé alatt került színre, fényes hatást aratott, s Lembergben, Würzburgban is előadták. Csakhamar megírta az „Ilka vagy a huszártoborzó” operát is, mely azonban csak a forradalom után (1849. deczember 29-én) került színre, még nagyobb hatással, s utat talált később a bécsi és hannoverai színpadokra is. Már egy év múlva a dr. Bakody Tivadar szövegére irt „Wanda” operáját adták elő. Nagy gyorsasággal követték egymást „Elvea” nagy ballet (1852), „Két huszár” három felvonásos opera (1853), a „Toborzók” ballet, s ezenkívül több színmű-zene, alkalmi zene, fuvola-darabok magyar themákkal, melyekkel oly nagy tetszést vívott ki hangversenyekben, hol Károly testvérével játszott. Ők mint fuvola-játékosok külföldre is több ízben elrándultak.

Midőn 1857-ben a királyi pár a magyar fővárost meglátogatta, „Erzsébet” czimű operát adtak elő a nemzeti színházban. Zenéjét Erkel és Doppler közösen irták.

Már régen hívták a bécsi operához, s mikor a nemzeti színháznál Doppler és az igazgatóság közt differenciák támadtak, 1858-ban meg is vált a nemzeti színházról, Bécsbe az udvari opera zenekarához szerződve. Visszavagyott, de mindent elkövette megmarasztására, s hogy kedvét keressék, előadták „Wanda” operáját is, majd az „Ilka” operát. Bécsben első nagyobb műve a „Judith” opera volt. Fiának bekövetkezett halála csökkenté munkásságát. Legutolsó műve a „Margot” czimű ballet, a bécsi operaszínház egyik vonzó darabja.

Két év előtt mellszorulás következtében a fuvolajátéktól is fölsmentni kérte magát. Jelenleg a dalszínházi karmesteri teendőket végzi. Pályája nagy részét köztünk tölté; működése és tehetsége maradandó emlékeket hagyott utána, melyek érdemessé és rokonszenvessé teszik nálunk.

STEPHENSON-ÜNNEP.

Angolok ünnepelték ugyan külsőleg szertartásosan is, de szellemileg megünnepelte a kerek világ, a mennyiben melegen és hálásan emlékezett meg róla minden nép, melynek már van napi sajtója és ennek közvetítése folytán együtt él a korrall, a századdal.

A történelmi idők eddigleg legnagyobb vívmányának, a gőmozdonynak föltalálója, elkészítője Stephenson, ezelőtt egy századdal született, 1771-ben.

Kort átídomító hatásának nagyszerűségére nézve a közznyomatás találmánya áll hozzá legközelebb, a mint czéljának alapeszméjére nézve vele rokon is. Egyik a szellem-, a másik az anyag forgalmának közvetítője.

De mint a gondolkodó emberi erő terméke, mint lelemény, ez utóbbi a csodálatosabb.

Ha a fölfedezések értelmi virtuozitása között akarunk párhuzamot vonni, ezek egy-nemelyike úgy aránylik a másikhoz, mint az a kétfele szerencse, melyek egyikéhez a véletlen, a másikhoz ész, munkásság folytán jut a halandó ember.

Valaki elejt az országúton egy tömött eresznyt. Könnyelmű, vermes élvhajászok egész serege fűtyörészve halad el mellette, míg a szeméit földre szegző, mélyebb gondolkozásra hajló, szeméit önkénytelen a földön járató ember megtalálja.

A betű sokszorozásának titkát föltalálni nem látszik nehéznek, s inkább azon csodálkozunk, hogyan hogy oly sokára akadt ezen szinte az ut forában heverő eszme kincsére az emberiség.

Az országút sarába fagyott patkónyom megadhatta rá eszmetársulást folytán a vezéreszmét. Egyszerűen csak föl kelle venni ez eszmet, mint egy elveszett patkót, s a nyomtatás egyszerű gépezete mintegy magától előállott.

Persze, a német ember csöndes gondolkodó hajlamával kelle birni megis, hogy e kombináció folytán az egyszerű találmány létre jöjjön.

Jellemző és magyarázó körülmény az, hogy nem annyira a par excellence hővérű gényialis népek, mint az olasz, francia, magyar, hanem a lassabb, higgadtabb mérsékű, a mélyebb gondolkodás hajlamával nagyobb mérvben bíró népek, a német és az angol áldozkozzák meg a világot a legnagyobb találmányokkal.

És mindegyik éppen azzal, a mire éppen neki van legnagyobb szüksége, legerősebb hajlama, szenvedélye.

A német — iskolamester; az angol — kereskedő; amaz föltalálja a közznyomatást, emez a vasúti közlekedés titkát.

(És mi magyarok? Föltaláltuk a gyufát, a mire tagadhatlanul leginkább szüksége van a — pipás embernek. No de — omnia non possumus omnes. A ki huszárnak született, sarkantyúval, karddal jött a világra, annak nem lehet nagyobb ellensége, mint a ki a — puskaport föltalálta.)

De veszi is hasznát mind a kettő a maga leleményességének. A két föltaláló népnek legtöbb a szerencséje mai napság. Az egyikből Európa iskolamestere lett, a másik meg mint egy óriás pók terjeszkedik szét az öt földrészen gözuti hálózatával.

A dicsőség nevei különbözők; vannak közöttük fényesebbek, eszményibbek, vannak erőszakoltak, mint a gulák, piramidok építője, a kiken a gonyolódó sors elkövette azt a sort, hogy a siremlék túlélté azokat, a kiknek nevéte fönn kellett volna tartania.

A mozdony föltalálójának dicsősége nem oly vakító, nem oly ittasító, mint a költőké, hadvezéreké; sugarai nem oly fényesek, de tartósabbak és messzebb terjedők. Maholnap nem lesz szük vadon pusztaság, érteletlen öserdő, melyen át a népeket ámulatba ejtő mozdony ne hirdesse e nevet: Stephenson György!

És még jöhet oly megatalkodottul prózai, gyakorlati demokratikus kor, melynek ivadéka előtt sajátlagos elvi szempontokból a romboló hadvezérek dicsfénye meglehetősen elhalványul; de idő és nemzedék, mely az emberiséget ily föltétlenül előnyös, haladását ily rohamosan előmozdító találmánnyal megajándékozó hasznos szellemnagság dicsőségét kifogásolná — olyan nincs, és nem lesz!

BÁRÓ UCHATIUS.

A király épen cerce-t tart Budán, midőn hadsegéde sürgőnyt ad át neki; a király arca láthatólag elborul, s egy kis időbe kerül, míg annyira erőt vesz magán, hogy folytathatja a beszélgetést vendégeivel.

Másnap reggel a lapokban olvassuk a hirt, hogy báró Uchatius altábornagy föbe lötte magát.

A hír még nálunk is, a hol (tán nem helyesen) keveset törődünk a katonai dolgokkal, mely benyomást tett, és feszült kíváncsisággal várjuk, vajon miféle esettel állunk itt szemben? Tisztán magán, vagy közügygel kapcsolatos okok forognak itt fön?

Mert különösek tűnt föl mindenki előtt azonnal is az a gyász sor, mely egy idő óta az osztrák tábornokok kiválóbb tehetségű tagjait éri.

Glantz, Benedek, Uchatius. Alig másfél évtized alatt három ily eset, ez már mégis sok — igen sok. A közönség gyanuja méltán ébred föl, hogy miért épen azoknak kell ily tragikus véget érniök, a kiket a monarchia közvéleménye a közös hadsereg középszerűségének legelőjéből egy fejjel kimagaslóknak tartott.

A három közül a fáma csak az elsőnél emlegetett magán természetű indokot. De kérdés oly mérvű volt-e az, melyen az illetőnek tehetségeire való tekintetből nem lehetett, vagy nem kellett volna-e illető helyeken segíteni! Egyébiránt a közvélemény hamar napirendre tért fölötté, talán, mert első eset volt és így még nem tűnt föl igen, másrészt, mert a közvélemény előtt még sem állott oly nagyobb szabásu katonai tehetség hírében, mint a két utóbbi.

Benedek nem lett öngyilkos, mert vannak oly természetű bukások, melyek nem engedik meg az illetőnek az öngyilkosságra való menekülést; sőt a melyek után épen csak is az életben maradás az egyedüli mód, melylyel tiltakozhatnak a balvégtet által ellenük emelt vád alaptalansága vagy igaztalansága ellen.

Ha Benedek Königrázt után önmaga vet véget életének, ezzel önmaga pecsételt meg a fölvetést, hogy a szörnyű katasztrófában a felelősség sulya egyedül és a jövőben fölmenthetlenül őt terheli. . . . Okvetlen azt kellett volna hinnünk, hogy vagy e tudat sulya nyomta agyon, vagy ha lelkiismerete fölmenté is, de lelkiereje volt elég nagy arra, hogy a bár igaztalan vád sulyát élve elviselni képes legyen.

Életben maradásával tiltakozott mind e két fölvetés ellen, bármi rettenetes lehetett számára élni — örökre eltemetve.

B. Uchatiusról még nem tudjuk egész bizonyosan, vajon önmagában csalódott-e vagy

másokban? A meghasonlás vagy az elkeseredettség adta-e kezébe az öldöklő fegyvert? Menekülni akart-e vagy bosszút állni? Olyan bosszút, mint a méh, mely megöli magát, csak hogy a hatalmas ember, a kibe fulánkját eresztí, három napig kénytelen legyen arcát — eltakarni?

Bármelyik esetben — ő egy tekintetben a legtrikább jelenségek közé tartozott, tudniillik, olyan osztrák generális, a kirel ő lehet mondani, hogy nem volt a birodalom megszámlálhatlan politikai pártárválatai között egyetlen egy sem, mely tehetségét el ne ismerte, és iránta rokonszenvet ne éreztet volna . . .

A HOSSZAN ALVÓK TÖRTÉNETÉHEZ.

A „Vasárnapi Ujság” legutóbbi számában ismertett *övenhét nap* aláírás eszmébe juttat egy régies régi esetet, melynek leírását egy hetven év előtti ujságban olvastam valamikor. Az ujság nem más mint a bécsi „Vaterländische Blätter”, mely a század elején jelent meg és Magyarországnak bányászati, gazdasági, ethnographiai stb. viszonyairól igen sok érdekes cikket közölt. (A magyar Repertoriumok eddigelé még sohasem emlegették se magát az ujságot, se a benne foglalt magyar tárgyú cikkeket).

Az idéztük lap 1811-ik évi folyamának 39-ik számában „Merkwürdigkeiten aus Ungarn” czim alatt közli a sajtóságot, melynek a szereplője szintén magyar ember volt.

Bevezetési körülbelül így szól a lap: „Egy tisztelőreméltó s a bányászati szakban mint író nem érdemtelenszerű ismeretes üzletember, a ki a szerkesztőségnek magát megnevezte és forrásul vizsgálati okiratokat is idézett, közli velünk a csodálatos történetet, melynek leírásán a szerkesztőség semmit sem változtatott, de értékéről sem nyilatkozik véleményét.” Ime a történet rövid foglalata:

„Ifjabb Herceg András — ő excja. Szent-Ivány Ferenc volt Judex-Curiae (akkor még elő) urnak jóraival alattvalója — 1802-ik évi április 13-ikán lakó falujából Uhországról (Nógrádmegyében) igen jókor reggel ment el a málnapataki gyaloguton Hra istya felé deszkát vásárolni. Málnapatakiról a megejtett vétel után deltájban visszatért a Szalmateres nevű pusztán át, hogy egy bizonyos Berceszno nevű helyen a bátyjával valami burgonyaföld beültetése felől értekezze. . . . Innen hazafelé menében a hegytetőn sűrű köd emelkedett és hóvihar keletkezett. Ez elől Herceg András egy jókora, mintegy három embert befogadó sziklamélyedésbe menekült, a hol meglepte az áom és nemsokára el is aludt. Elaludt április 13-ikán és aludt egyhuzomban, a nélkül, hogy tudott volna magáról valamit, augusztus 8-ikáig, tehát nem kevesebb, mint tizenhat héten, vagyis 117 napon át. Fölebredtek fáradt és erőtlén volt, s azt vette észre, hogy a fekvő oldalán való ruhái lerohadtak. Nagy fáradsággal haza ért. a hol alig akarták befogadni. Haza térte után egy ideig úgy fájt az állkapcsa, hogy a száját nem tudta kinyitni s csak valamelyes folyadékot vehetett magához. Negyednapra hazatérte után fölvetette az urvasorját és ismét elaludt három napra, de álmából magától ébredt föl, miután a fejében valami kelés kifakadt, melynek a genyje a két fülén folyt ki. Ettől fogva az ember magához tért, lassanként teljesen meggyógyult, sőt azóta már néhány gyermeknek is atyjává lőn.”

„Mint hogy ezt az esetet — így végzi cikket a névtelen szerző — a tekintetes vármegye által elrendelt törvényes és orvosi vizsgálat, melynek az aktái előttem vannak, eléggé igazolja, és mint hogy a dr. Hufeland-féle „Journal für der practischen Arzneikunde”-ban, továbbá „Sperl-nek” „Geschichte merkwürdiger Menschen” czimű könyvében több példa szól hét-hetes és három hónapos, de sőt négy hónapos álmorról, melynek tartama alatt semmi táplálék sem vétetett fel, azt hiszem ez a történet is megérdemli a megismertetést. . . .”

Orvosok szakmakörébe tartozik, hogy az efféle kórtani állapotokról bővebb fölvilágosítást adjanak. Mi csak az alkalmiság okáért közöljük e régen elfeledett nógrádi esetet.

(—ő.)

MÉG EGY KÉP A TRÓNÖRÖKÖS NÁSZÜNNEPELYÉRŐL.

A bécsi nászünnepek egyik legfestőbb és szokatlanabb jelenete volt a három királyi hölgy bevonulása a templomba, az esküvőre. A két királyi anya vette közre a fejedelmi menyasszonyt; balra királynéknak, jobbra a belga királyné. Fejedelmi dísz rajtok és körülöttük. Ekszer, diadém, selyem, arany és ezüst himzés valódi remekelő foglalatban, az előkelő pompa ama megtévesztésében, mely a fényűzésnek már netovábbja. A nehéz uszályok egész felhőzetben követik, s ezt a főudvarmesternők vagy apródok emelték. Egy lakosztályban, mint az egyházban, ő felségeiknél az uszályt a főudvarmesternők, a menet alatt pedig a királynőket két-két, a főhercegnőket egy-egy apród vitte. Testőrség a kíséretben nem volt, de a merre a menet vonult, sorfalat képeztek; az Ágoston folyosóban a drabantok és lovastestőrök, a templom előcsarnokában pedig az arciére és a magyar testőrség. Midőn a menet a templomba megérkezett, a főudvarmesternők az apródoktól az uszályokat átvették, s ez utóbbiak az egyház bemeneténél visszamaradtak.

Ezt a jelenetet tünteti föl a kép, melylyel eddig megjelent illusztrációinkat kiegészítjük.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Ráth Móránál két vállalat indult meg. Az egyik „Shakespeare-album”, illusztrációkkal, a másik pedig „A magyar nemzet családi könyvtára”. Amaz díszmű, album-alakban s egyes jeleneteket és alakokat ad a nagy brit költő színműveiből, jeles művészek aczélmetszetű rajzaival s az egész nyolcz füzettel fog állani. A fordítás ugyanaz, mely a Kisfaludy-társaság kiadásában jelent meg. — A most megjelent első füzetben „Lear király” 5-ik felvonását (fordította Vörösmarty) Pecht Frigyes aczélmetszetével, „Romeo és Júlia” 2-ik felvonásának főbb jeleneteit (ford. Szász K.) Hoffmann aczélmetszettel és „A vindori víg nők” 3-dik felvonásának néhány jelenetét (ford. Rákosi Jenő) Makart aczélmetszetével találjuk. Az első füzet ára 1 frt 80 kr. Az utolsó füzetbe ingyen lesz mellékelve egy pompás bekötési tábla, melybe az egész munkát bármely könyvkötő beillesztheti. „A magyar nemzet családi könyvtára”-ból havonként két füzet jelenik meg, a Ráth által kiadott becses hazai és külföldi munkálat 40 kros füzetekben juttatva a közönség kezébe. Az első füzet b. Eötvös József nagyhírű irányregényének „A falu jegyzőjének” közlését kezdi meg, hat ivre terjed és csinos kiállítás. A vállalatban nem lesznek összekeverve a különböző művek, hanem minden munka egymásután befejeztetik.

Politikai röpiratok. Aigner Lajos bizományában jelent meg: „Magyar birodalmi politika”, írta P—i Z—th A—1; 47 lap, ára 60 kr. Azzal az óhajattal foglalkozik, hogy a monarchiában a vezérállam Magyarország legyen; a magyar király legyen az első személy. Ha Anglia királynéja lehet India császárnéja, mondja a röpirat, miért ne lehetne a magyar király Ausztria császára és nem megfordítva; vagy miért ne vehetné föl a magyarok császára címét is? E röpirat erőteljes nyelv és erős érvelés által válik ki a hasonló fajta termékek közül. — Ugyancsak Aignernél jelent meg: „A demokrácia Magyarországon”, írta Bekics Gusztáv. Taglalja a magyar polgári osztály keletkezését és fejlődését; jellemzi a magyar közszellem irányait, melyek közepette a demokrácia nálunk nem a polgári, hanem a nemesi osztályból fejlődött ki és ekké más is a jellege, mint a nyugati államok demokráciájának. Ára 60 kr.

Folyóiratok. Az „Ungarische Revue”, melyet az akadémia pártfogása mellett Hunfalvy Pál szerkeszt s ad ki, folyóvást derekasan teljesíti földadati: irodalmi és tudományos mozgalmainkat a külfölddel megismerteti. Most megjelent legújabb (májusi) füzetében mindenekelőtt Keleti Károly terjeszti elő a legutóbbi népszámlálás eredményét; aztán dr. Silberstein beszél meg a magyar regényirodalom legújabb termékeit: Jókai „A kik régény halnak meg” s „Páter Péter” — továbbá Ábrányi Kornél „Régi és új nemesek”, Gózdán Elek „Aranyhajú nő” s Róbert (ánév) „Egy elkésett napuság”, czimű regényeiről behatólag s éles kritikával szólván. A mármegoldásához közeledő széki kérdést Csetneki Elek tárgyalja, Hunfalvy mellett foglalva állást, ki

A HÁROM KIRÁLYI HÖLGY BEVONULÁSA A TEMPLomba AZ ESKÜVŐRE.

szerint a *székely* nem faj- vagy nemzet-név, hanem foglalkozás s annyi mint határó. A keszthelyi avar sirleletekről dr. Lipp Vilmos érdekesen értekezik. Lévy összes költeményeit Lindner Ernő ismerteti, igen méltatólag s mintegy tíz költemény sikerült fordításával kísérve. Végre Beethoven magyar operájának rövid ismertetése Kerthentől, zárja be a változatos tartalmú füzetet. A havonként 5—6 éves füzetekben megjelenő folyóirat ára egész évré 5 frt, egyes füzet 50 kr. — A nemzeti múzeum által kiadott „Magyar Könyvszemle” hatodik évfolyamának első füzete (január-februárhavi) most jelent meg, elől a jemi Corvin-codex czimlájának hasonló képevel. A codexet a szerkesztő, Csontosi János ismerteti. Jakab Elek az erdélyi nyomdák történetéhez szolgáltat adatokat. Fraknói Vilmos egy érdekes zágábi kéziratról ír, mely Janus Pannoniusé. Ezután következik báró Radvánszky Bélának mint jegyzőnek tollából a nemzeti múzeum ügyeinek megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, továbbá Volf György értekezése régi kézirataink oltalmáról. Következnek még a hazánkat érdeklő külföldi szemle és a vegyes közlemények. A legközelebbi füzet július 1-én fog megjelenni. — A „Koszorú” június havi füzete gr. Zichy Géza fénynyomatos arcképét közli és Szana Tamás írt hozzá életrajzát. A többi közlemény a Petőfi-társulat legutóbbi ülésén fölolvastott tárgyakból valók; ezeken kívül Reviczky Gyulától „A színésznői új nemzedék” czimű czikk, a nemzeti színház fiatalabb női tagjairól, Jászai Mariáról, Helvey Lauráról, Molnár-Éról, Márkus Emiliáról, stb.

„Halászi lapok” czim alatt új szakközönlő indult meg Budapestben. Kiadja a felsőmagyarországi halász-egylet, szerkeszti Kriesch János műgyetemi tanár (nap-utca 13.). Az első számban könyvismertetésen s apróbb szakközleményeken kívül a szerkesztő, dr. Ruffy Pál s László S. írnak. A lap havonként egyszer jelenik meg. Új lap „Magyar Által” czimű iparügyi szaklap indult meg Debreczenben, mint a magyarországi iparos ifjúsági szövözetek debreczeni vezérigazgatója és az ott közelebb megnyíló iparműkiállítás közönlője. E hetilap előfizetési ára félévre 3 frt.

„A közlekedési eszközök története”. A Franklin-társulat kiadásában megjelent Wüthl Jákónak „A közlekedési eszközök története” czimű művéből az ötödik és hatodik füzet, a vasutak fejlődéséről, a vasutak működéséről, és háborúk alatti fontosságairól. Csinos illusztrációk is járulnak a szöveg emelésére. Ára egy füzetnek 40 kr.

„A germán ősalkotmány”, bevezető tanulmány az európai alkotmány történetéhez, írta dr. Timon Ákos győri jogtanár. Az Eggenberger-féle könyvkereskedés bizományosa; ára 90 kr.

Bartók Lajos költeményei, díszes kiállításban, a szerző fénynyomatos arcképével, néhány nap mulva meg fognak jelenni. Aigner Lajos folkéri tehat a gyűjtőket, hogy az előfizetési izeket, postafordultával, az ő kiadó-hivatalába beküldeni sziveskedjenek.

A nemzeti színházban a szünetelt július első napján kezdődnek és augusztus 10-ig tartanak. A megnyitáskor öt este régi színművekből adnak elő egy sorozatot. Az első este darabja lesz a Szentjóbó Szabó Lászlóknak Mátyás királyról 1792-ben írt szindarabja. A sort pedig Gaal Józsefnek 1837-ből való „Szerelem és champagne-i-ja” zárja be. Közbe Gombosnak a század elején hatást csinált „Esküvés”-e („Szent a törvény, szent a becsület.”) Kisfaludy Károly „Irány-je” s alkalmasint Bessenyei egy darabja esnek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A mérnök és építész-egylet pünkösöd vasárnapján tartotta évi közgyűlését Hollán Ernő elnöke alatt, az akadémia palotájának Kisfaludy termében. Az évi jelentést dr. Schwarzel Sándor titkár

olvasta föl. Az egylet gyarapodásáról szól ez, és a hasonló czélú osztrák egyletet mint széles körben mozgató is fölemlíti, különösen azért, mert a magyar egylet közönlőjének még mindig küzdeni kell a hivatalos körök azon felfogása ellen, hogy a vasúti egyszerű őrház építése s terve is hivatalos titok, mely nem a nyilvánosság elé tartozik. Azért ritkaság az egylet közönlőjében a közlekedési eszközök, középítések leírása. A lefolyt évben az egylet új osztálylyal, a bányászati és kohászati gyarapodott, melynek létrehozója Kerpely Antal. Tartottak egy éven át negyven szakosztályi, hat egyetemes, s tizennégy választmányi ülést. Készítettek emlékiratot az ipartörvény átvizsgálásáról; feliratot arról, hogy az új országház pályázói csak hazai erők legyenek; s évenként rendeznek nagy pályázatot a 25 aransúlyu egyleti nagy éremre. Az anyagi helyzet javult. Konvertálták az egyleti házon fekvő adósságot az osztrák hivatalnokkegylettől fölvetett 60,000 frt kölcsön útján. Az egyletnek 1167 tagja van, n. m. két tiszteleti, 143 alapító s 1024 rendes tag. A mult évi szaporodás hat alapító s 165 rendes tag. A tavalyi vándorgyűlést Temesvárt tartották, nagy kirándulással. Ez alkalommal határozták el a tómosi honvédelemért, mely Hofhauser Antal budai műhelyében már a befejezéshez közel áll, míg a hely színén az alapozás folyik. Közadakozásból lefestették Vázarhelyi Pál mérnök és Pollák Mihály régi építész (a múzeum építője) arcképét. Vándorgyűlés idején is lesz Kassán s megnézik a kassa-ruttkai s ruttkai-budapesti vasutonalakat. Az egylet ötezer frtnyi pályadíj-alapot gyűjtött, melyet a honalapítás ezredéves ünnepeig tőkésítenek. Indítvány a közgyűlésen tett volt. Hegedüs Károly és Kvassay Jenő *könyvkiadó vállalat* megindítását, Henz Antal pedig a „Közönlő” melletti *műszaki heti lap* kiadását indítványozták. A javaslatokat a választmányhoz utasíták. Kihirdették aztán a jövő évi pályadíjat, melynek tárgya egy Pantheon terve, tekintettel a gyakorlati kivihetőségre. Csak tagok pályázhatnak. Határidő a jövő évi márczius 15-dike. A közgyűlés után a tagok lakomája következett.

A történelmi társulat legutóbbi ülésén Marczali Henrik érdekes felolvasást tartott Magyarországi gazdasági viszonyairól II. József alatt. Marczali a II. József korszakát tanulmányozva, a különböző levéltárakban kutatja az adatokat, s ekké eddig föl nem használt kútfók után, egykoru okiratokból, kormányrendeletekből mutathatta ki, hogy Ausztria mily makacsul és következetesen törekedett elnyomni Magyarországot és kereskedelmét, hogy így gyarmattá súlyoszsza és az örökös tartományoktól függővé tegye. A vámnok, kereskedelmi szerződésnek mind oda irányultak, hogy az örökös tartományoknak minél több előnyt biztosítsanak, Magyarországot pedig elzárják a külföldtől, a mi nagyon könnyű is volt, mikor még Fiume nem tartozott a magyar területhez. Ha valaki magyar bort vitt Ausztriába, csak három napig tarthatta, azontul minden napra nagy illetéket kellett utána fizetni; ha pedig külföldre vitte, köteles volt ugyanannyi osztrák bort is vinni magával. A század elején a magyar ipar még ellátta Magyarországot, de a század közepén tul már egymásután buktak a gyárak s az egész ipar házi iparrá lett. Feltűnő a bécsi kormány azon nagy fáradozása, hogy a rizs- és selyemtermelést behozza

Magyarországon és meghonosítsa. Ez nagyon természetes, kivált a selyemtermelésnél. Magyarországból bizonyosan olcsóbban kapta volt Ausztria a selymet, mint Olaszországból. Azonban csak Szlavoniában mutatkozott némi eredmény, ott sem tartós, mert a földmivelő parasztnak nem volt elég ideje a selyemhernyókkal foglalkozni, aztán a hernyók kedvéért a dohányzásról sem akartak lemondani. Az ipar és kereskedelem nyomása alatt fejlődött aztán a földmivelés.

Végül a *titkár* jelentést tett a *sárosmegyei vándorgyűléséről*, melyre a tagok augusztus 21-én indulnak és augusztus utolsó napjáig fog tartani. A részt venni kívánó tagok július közepéig értesítsék Szilágyi Sándor titkár, hogy melyik állomásról akarják igénybe venni a megsékelt áru vasúti jegyeket. A nagygyűlésen Beveziczky Ödön és Bánó József tartanak felolvasásokat.

A Szent László-társulat választmányának legutóbbi ülése elhatározta, hogy a társulati Szent László ünnepet július 3-án tartják meg. A választmány jegyzőkönyvileg fejezte ki fájdalmat Kubinsky Mihály püspök halála fölött. E társulat is — mint a szent István-társulat — pártolni akarván a magyar vállalkozást, pénzéből bizonyos összeget a ferencz-józsefvárosi bukott takarékpénztárban helyeztet el. Az összeg 15 százaléka ott vesz, de még sincs veszteség, mert a visszakapott pénzből értékpapírokat vásároltak, melyek emelkedő árfolyama máris behozta a veszteséget. Mindazáltal Avrakovits pénztárnok 600 frtot tett le a választmány előtt kárpótlásul, de nem fogadták el, csak mint alapítványt. A választmány ezután iskolák számára segélyeket szavazott meg.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Választások az egyetemeken. A budapesti tudományegyetemen az 1881—82-iki tanévre a rektori méltóság a jog- és államtudományi karra esvén, Apáthy István választott rektorrá. Az egyes karoknál dékanok lettek: a hittudományban dr. Stancz Ferenc, a jog- és államtudományban dr. Vécsey Tamás, az orvosi karban dr. Balogh Kálmán s a bölcsészeti karban dr. Kondor Gusztáv. — A *műegyetemen* rektorrá választották dr. Szily Kálmán; az egyetemes osztály dékánjává Kriesch János; a mérnöki és építész osztály dékánjává Hauszmann Alajos; a gépész-mérnöki szakosztály dékánjává Nagy Dezső; a tanács tagjaivá: dr. Stoczek József pro-rektoron kívül Fölser István, dr. Gerlőczy Gyula, dr. Ghyecz Géza, Kruspér István, Schwarzel Sándor, és dr. Wartha Vince. — A *közönlő* egyetem rektorának dr. Ajtai K. Sándort választották.

* Egy hazafias főpap emlékünnepe Nagy-Geresden. Sopronmegyében, Nagy-Geresden, május 15-én kegyeltes ünnepet szentelték Haubner Máté, néhai evang. szuperintendensnek, ki 1856—61 közt itt lelkeskedett, mikor börtönéből kiszabadult. Haubner ugyanis 1848-ban fősoproni levelet intézett lelkészeihez, hazaszeretetre és szabadságért lelkesítené őket. Ezért kellett szenvednie. Az ünnepélyről ezeket írják nekünk:

A nagy-geresdi evang. gyülekezet a lelkeszlak homlokára márványlapra vésette föl, hogy Haubner itt lelkeskedett 1856—61-ben. Ünnepe volt a nap, melyen az emléktáblát fölavatták; nagy sokaság gyűlt össze, még távol vidékről is, vezetésen a győri gyülekezet küldöttéi, lelkészek. Ott volt az elhunytunk fia is, dr. Haubner Rudolf, s a soproni gimnázium tanári képviselője. Oltári ima után Tractyanszky Gyula lelkész tartott beszédet, Lukács evangelistától véve az alapigét: „egy beszélő kö.” és szépen emlekezett meg az igazság szenvedéseiről, a jogok diadaláról, a jelesek iránti kegyeletről, és Haubner hazafias érdemeiről. A templomból vonultak a lelkészi lakhoz, s a leleplezett táblát és az ünnepeltnek alatta levő arcképét megkoszorúzták. A lelkész még róvid imát mondott, a jelenlevők pedig a Szózatot énekeltek. Az ünnepély emlékére dr. Haubner Rudolf az egyháznak ajándékozta azt a szepiművi kelyhet, melyet a dunántúli evang. kerület tiszteletére, csak három napig tarthatta, azontul minden napra nagy illetéket kellett utána fizetni; ha pedig külföldre vitte, köteles volt ugyanannyi osztrák bort is vinni magával. A század elején a magyar ipar még ellátta Magyarországot, de a század közepén tul már egymásután buktak a gyárak s az egész ipar házi iparrá lett. Feltűnő a bécsi kormány azon nagy fáradozása, hogy a rizs- és selyemtermelést behozza

MI UJSÁG?

A részvét ünnepe Békés-Csabán. A békés-megyei vízkárosultak javára pünkösdkor részvét-

ünnepeket rendeztek B.-Csabán, mely fényesen sikerült. Zsilinszky Mihály volt képviselő sokat buzgózkodott az ünnepély létesítése körül...

Az ünnep bevezetésével a közönség tömegesen látogatta első nap délelőtt a csabai nőknek az országos iparkiválóvárosi szűnt, a városúháza nagy díszteremben kiállított tárgyait...

A budai dalárda Fiumében. Pünkösd szombatján délután a budai dalárda 22 tagja indult el Fiuméba, hogy ott jótékony cselra hangversenyeket adjanak...

Vasárnap délelőtt nagy néptömeg várta az érkezőket a fiumei pályaudvarban. Fél tizenegy órákor érkeztek meg a vendégek...

Az idő pompás és csöndes volt, s a hajó felületén tánczot rögtönöztek. Esti 8 órákor volt a hangverseny a színházban, hol a legelőkelőbb közönség jelent meg...

Rómer Flóris érdemes tudósunk Zalamegye kolostorainak történetét dolgozva, kutatásait kiterjeszti a lajtántul oly kolostorokra is...

Először az altenburgi (Horn mellett) apátságot látogatta meg, melynek Lipót császár 1701-ben a tihanyi apátságot ajánlotta föl...

Csermák síremlékét pünkösd másodnapján avatták föl a veszprémi temetőben. Nagys és díszes közönség vonult ki a régi jó zenész új sírházhoz...

vetkezző felirat áll: „Itt nyugszik Csermák Antal zeneszerző, 1822. Nyugtalan élet után a sír nyugalmán öleljen! Dalt hagyta örökül s dal örökíti nevé! Em. e város polgárai által 1879.”...

Az ó-budai ásátások nemesak az amfiteatrummál, hanem ennek közelében az ugynevezett Papföldön is folytak. Amott Torma Károly, itt pedig Hampel József múzeumi fő vezetője alatt...

A nemz. zenedé József főherceget, mint a zenede védőke, tiszteletére emlékermekeket veretett. Egy részök aranyozott, más részök bronz. Évenként a legjobb növendékek kapják jutalmul...

Arany Jánost a budapesti egyetem olvasókörre tiszteletbeli tagnak választotta, s az erről kiállított okiratot egy küldöttség vitte el a költőnek...

Rómer Flóris érdemes tudósunk Zalamegye kolostorainak történetét dolgozva, kutatásait kiterjeszti a lajtántul oly kolostorokra is...

Először az altenburgi (Horn mellett) apátságot látogatta meg, melynek Lipót császár 1701-ben a tihanyi apátságot ajánlotta föl...

Csermák síremlékét pünkösd másodnapján avatták föl a veszprémi temetőben. Nagys és díszes közönség vonult ki a régi jó zenész új sírházhoz...

tak föl s Rómer még egyszer el fog menni ide, hogy buvárlatait folytassa.

Fraknoi Vilmos történetírónk jelenleg az olasz levéltárakat buvárolja. Modernában Bakács bibornok római tartózkodására és működésére vonatkozólag talált fontos levelézeseket...

Elmék a dákok korából. Hunyadmegyében, a néhai Sarmizegethusa helyén a napokban szántás közben egy négyszög méternyi területű és ép állapotban lévő márvány kólpra találtak...

A korinthusi szoros átmetszése. Tür börtönök megkapták az engedélyt a görög kormánytól a korinthusi szoros átmetszésére. E munkálatok élén is Lessep, a suezeti és panamai csatorna híres létesítője áll...

Az őszi hadgyakorlatok befejező része Miskolcz környékén, Mezőkövesd és Szerencs közt szept. 10-17-én lesz, s megjelenik a király is...

A pünködsi lövésznyek. Az ünnep két napján is voltak futtatások, de e szép időt a közönség inkább kirándulásokra használta...

Az első nap versenyen az 525 frtos Eszterházy-díjért a gr. Sztáray János (Balaton) ja egy maga szagultá körül a tért. A két évesek díját (1500 frt) négy párpa közül a Blaskovics Ernő (Bazarr) ja nyerte...

A második napon a gr. Károlyi-díjra (1425 frt) három ló indult s győzött gr. Zichy Béla (Gamiari) ja. A Fesztivál díjért (4000 frt) a gr. Zichy Béla (Elemér) je csak egy nyakhozszal bírta a célnál megelőzni a gr. Sztáray János (Dagmár) jat...

A két világhírű párpa: „Kisbér” és „Kincsem” után aligha marad ivadék. „Kincsem” meddő, a „Kisbér” gyönyörű csikója pedig tídhadját kapott...

Az állatkertben pavillont építettek a méhek számára, s e hó 16-án fogják megnyitni, mikor dr. Kriesch János, a méhészeti egyesület igazgatója fog beszéded tartani...

Majálíst rendeznek a joghallgatók, ha jó idő lesz, e hó 11-én a Margitsziget alsó vendéglőjében a segélyző egyesület alkötőkéjére...

Litré halála. A híres francia akadémikus és szenator, Litré Miksa Pál Emil meghalt Párisban 80 éves korában. Legnevezetesebb műve a francia nyelv nagy szótára...

Ágostnak a pozitívizmus bölcsészeti iskoláját követte, s ezért az ultramontánok atheistaiknak hirdették, kivált „Az erkölcs szerves eredete” című munkájáért...

Litré nem volt megkeresztelve, de neje és leánya kévéssel halála előtt rávette, hogy megkeresztelkedjen, s haladás ágyán Litré föl is vette a keresztet. A szabadgondolkodók, a szabadkőművesek...

Kalifornia Pakson. Már az őszkor nagy zajt keltett Pakson, hogy Rozner Dániel kutatás közben olyan főnyévre talált, mely nagyon csillogott...

Az első hadgyakorlatok befejező része Miskolcz környékén, Mezőkövesd és Szerencs közt szept. 10-17-én lesz, s megjelenik a király is. A honvédség részéről gyalog és lovas csapatok vesznek részt...

HALÁLOZÁSOK. Elhunytak a közelebbi napok alatt: Hevesy Károly, a szabadságharcban törzskari százados, Bács-Bodrogmegyének volt rendes, legutóbb pedig tiszteletbeli főmérnöke...

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Hevesy Károly, a szabadságharcban törzskari százados, Bács-Bodrogmegyének volt rendes, legutóbb pedig tiszteletbeli főmérnöke...

Az állatkertben pavillont építettek a méhek számára, s e hó 16-án fogják megnyitni, mikor dr. Kriesch János, a méhészeti egyesület igazgatója fog beszéded tartani...

Majálíst rendeznek a joghallgatók, ha jó idő lesz, e hó 11-én a Margitsziget alsó vendéglőjében a segélyző egyesület alkötőkéjére...

Litré halála. A híres francia akadémikus és szenator, Litré Miksa Pál Emil meghalt Párisban 80 éves korában. Legnevezetesebb műve a francia nyelv nagy szótára...

VIEUXTEMPS a nagyírű hegedűművész elhunyt Párisban, 61 éves korában. Belgiumban Verviersben született s hegedűjével bejárta egész Európát...

Előfizetési föltételeink

„Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” július-decemberi folyamára.

Table with subscription rates for Hungary and abroad, including quarterly and yearly options for different publications.

Table with subscription rates for specific publications like 'Világkrónika' and 'Politikai Ujdonságok'.

Politikai Ujdonságok terjedelmét új évtől kezdve kéthetenteknt megjelölő illusztrált gazdasági mellékappal bővítettük.

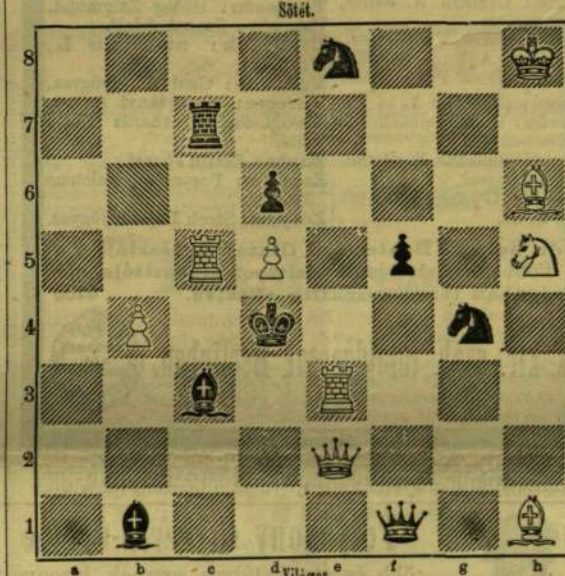
Világkrónika képes heti közzöly új évtől kezdve bővített alakban és terjedelemben jelen meg...

Az első hadgyakorlatok befejező része Miskolcz környékén, Mezőkövesd és Szerencs közt szept. 10-17-én lesz, s megjelenik a király is.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

SAKKJÁTÉK.

1123-dik számú feladvány Osipkés Árpádtól Kolozsvártól.

Világos indul s az ötödik lépésre mattedt mond.

Az 1118. sz. feladvány megfejtése. Páter Károlytól.

- MEGFÉJTÉS. Világos Sötét. 1. Vg8-b8, Kf4-g3: (a). 2. Hd6-e4, Kk3-h4. 3. Vb8-h8 matted.

Hevesy fejtegette meg: Veszprémben Fülöp József. Sárospatakon Gécsep Károly. Debreczenben Zagyva Imre. Kolozsvártól Csepkes Árpád. Nagy-Dobronyban Németh Péter. Budapestben R. J. és F. H. Karcsagon Bányai Lajos.

SZERKESZTŐI MÖNDANIVALÓ.

Athénel utam. (Propertius.) Nem vagyunk ellenégei a klasszikus darabok modern alakba fordításának; de szép verselést kívánunk tőlök. Ez pedig igazi paraszt vers: erő, bájj, kifejezés nélkül.

Köveskálló. Attól függ, hogy van írva. Tájésmertetést közölhetünk kép nélkül is; de akkor magában a szövegben kell lenni a képek, t. i. a művészi leírásnak. Ezt pedig csak a munkát látva ítélni lehet.

A kincskeresés. Hogy a kincseffellombának vélt tüz: lidérez, mely posványba vezet, régi gondolat; hogy az ifju azért keresi a kincset, hogy dus időadótját elnyerhesse: no biz ez sem új; hogy e miatt hi nejt álmban megöli: sem valami lelemény. S hogy mégis ballada legyen, rejtélyesen van előadva mind ez, kerestet páttagó rimekkel pl. «léleklán» - bolgyolva Lóránd; «siralomba» - lombra; «mind ah - Olinda» stb. Itélje meg bárki, kerekedhetik-e ki ily uton jó ballada?

HETI NAPTÁR. Jun hó. Nap, Katholikuss és protestans, Görög-Orosz, Izraelita.

Table with 4 columns: Nap, Katholikuss és protestans, Görög-Orosz, Izraelita. Lists dates for various religious and public events.

Tartalom.

Szöveg: Gyertyánffy István és a budai állami tanítóképezde. Eredélyi János hagyományai (kétfőltémey) - Itthon. Kötlemeny Csengery Jánosról. - Jámbor Benca négy évszaka. Elbeszélés. - Köztársasági udvari etikeette. - Holdudvarok. - Szerelmem sirján. Kötlemeny. Pászitől. - Rezo trónörökös és neje Stefánia főhercegnő házassági közös czimere. - A házassági jog a mohamedánoknál. - Amuletek és talizánok. - Nyoma veszett! Angol regény. - Egyveleg. - Doppler Ferencz. - Stephenson-ünnep. - Báró Uchatius. - A hosszán alvók történetéhez. - Még egy kép a trónörökös nászünnepeyről. - Irodalom és művészet. - Közintezetek és egyletek. - Egyház és iskola. Mi újság? - Halálozások. - Szerkesztői mőndanivaló. - Sakkjáték. - Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. sz.)

Köszvényeseknek.

Kwizda F. J., es. k. udv. szállítónak, Korneuburgban.

Heves csuz folytán karjaimban nagy fájdalomkat éreztem, melyek minden szabad mozgásban gátoltak, s arra indítottak, miszerint köszvényfolyadékával kísérletet tegyek. Már a hatodik bedőrszölés után a fájdalom megszűnt, s ennek helyén csak könnyű nyomást éreztem, a mely szintén elenyészett, mikorra a fél üveget fölhasználtam.

Köszvényfolyadékának jósága iránt a legteljesebb elismeréssel, köszönetet mondok Önnek, azon kijelentéssel, hogy e folyadék mostantól kezdve családomban megmarad mint házi szer, miután az iránt a legnagyobb bizodalommal viseltetünk.

Steyr, 1880. november hóban. Tisztelettel Heyszl Frigyes vasuti hivatalnok. Kapható minden elismert hírt gyógyszer-tárban - Főraktár Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállító és kerületi gyógyszerésznél Korneuburgban.

HIRDETÉSEK.

Egy házasor hasznosítható... 15 krajczár; 10 krajczár; 10 krajczár.

Kiadó-hivatalkunk számára hirdetésnyelket elfogad... 10 krajczár; 10 krajczár; 10 krajczár.

porosz királyi miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana, 30 év óta elismert legjobb mosó-szer szép egészséges bőrt elnyerésére; eredeti csomagocskákban bepecsételve 42 kr.

BUDAPESTEN: Török József, gyógyszer, a sz. lélekhez; Szepcs M., gyógyszer, a sz. magy. királyhoz; Scholz János, városi gyógyszer; Kiss K., gyógyszer, a sz. magy. királyhoz; Wassik Ed., gyógyszer, a sz. magy. királyhoz.

- Alsó-Kabin: Tyroler József, Hirschfeld A. Arad: Elias Armin, Goldstein H., Rozsnyai M. Győz. Baja: Klemencz és Babócs. Balassa-Gyarmat: Havas Gyula, gyógyszer. Barta: Topczner Alb. Th. gyógyszer. Békés-Csaba: Varságh Béla, gyógyszer. Berettyó-Ujfalu: Sárréthy Lajos, gyógyszer. Boldogszony: Klapcsa P., gyógyszer. Breznóbánya: Zömlaib G. örökös, gyógyszer. Csáktornya: Báron Lipót. Csernovitz: Schmirch J. Debrecen: Csank J., Geréb F. dr. Rothschnak E. gyógyszer. Ormós Ferenc. Eger: Buzáth Lajos, gyógyszer. Eastergom: Fischer J. Géza, Rudolf M. F. Eszék: Dienes J. C., gyógyszer. Fácset: Hirschl Dávid. Fildvár: Nádhera Pál. Győgyász: Vozny T. gyógyszer. Győr: Némethy P., gyógyszer. Gyula: rley István, gyógyszer. Hajdú-Böszörmény: Lányi M., gyógyszer. Hód-Mező-Vásárhely: Kiss Gyula, gyógyszer.

Raymond és Társa, cs. kir. szab. tulajdonosok Berlinben.

Gleichenbergi gyógyszerhely. Egy órányira köcsin a m. nyug. vasút Feldbach állomásától. Az idény kezdete május 1-én. A szőlő-gyógymód kezdete szeptember elején. Johannisbrunnen Gleichenberg mellett. Legelősebb és legelősegebb frissítő ital; gazdag szabad szénásvartartalom, az emésztés elősegítésére kiegészítő mennyiségű szénasav nátron és konyhasó-tartalom, valamint a gyomor terhelés mérséklésére alkalmas, a Johannisbrunnen vizét kiválóan ajánlják gyomor és hólyagbetegségeknél. Kapható Édeskuty L. úrnál Budapestben és minden nagyobb ásványvíz-kereskedésben. Tudakozások és megrendelések kössik, lakások és ásványvizet illetőleg a kutatógatóságán Gleichenbergben, vagy az igazgatóság által újonnan felállított raktárnál Bécsben, I. Wallfischgasse, Nr. 8.

Folyékony Glycerin-Crème. több év óta hatályos szernek bizonyít a szepölő, napstús, folt, bőrbaj és kelések ellen. Ez egy igen sikerült egyesítése a legártatlanabb szerekek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frissességét fenn tartják. A folyékony glycerin-crème eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinben kívül semmiféle hatályos részeket nem tartalmaznak. Egy üveg ára 1 frt 20 kr.

Legfinomabb glycerin-szappan. glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztít és élénkíti a bőrt, és egy finom piperezappan minden kívánt előnyével bír. Ára 35 kr. Párisi hölgy-por (legfinomabb poudre de riz) a bőrnek a leggyengébb fohér szint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, úgy férfiaknál is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt. Kézmosó por (mandulaszappan és spermaceoból készített) a legártatlanabb és a legelősebb tisztító szer. Egy doboz ára 50 kr. Amerikai kautuk-tyukszemgyűrűk és essentia. Ára 60 krajczár. Főraktár: Török József gyógyszerész Budapest, király-utca 12. sz.

Cs. k. kizáról. szab. újonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK. A legújabb találmány a Bogand, amerikai tudor után újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től, ép úgy urak, valamint nők és gyermekek számára, rugalmas, tisztán gummból művészileg szerkesztve, és azon czélja van, hogy még a legidültbb sérvket is a legelősebb és legelősebb helyzetbe hozza, és ép úgy nappal a legelősebb munkára, vagy sok járkálás mellett, mint szüntelen éjjel alvásnál is használható, anélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásában a legelősebb akadályozva lenne. Nagy hasznossal jár, ha éjjel át is a testen marad, miután ekkor kiválóan jó és kellemes nyomást gyakorol a szenvedő részre. Árak: egyszerű 6-7 frt; kettős 10-15 frt; gyermekeknek felvételre. Nagy raktár angol és francia acél sérvkötőkkel, suspensoriumokból, szöv. gummból, valamint szarvasbőrökből is. A szarvasbőr és gummi suspensoriumoknak az a czéljuk, hogy a terjedést megakadályozzák. — Méhfeeszkendők, léppárnák, agybetétek, hónap-szám-erszények, övkeszülékek, gummi-harigany és minden gummi-áru-cikk. — Sérvkötőknél megjelendő, ha jobb, vagy ha bal felől vagy kettős legyen-e, ugy szintén a derék bőrsége is. Megrendeléseket utánvétel mellett póstafordulattal eszközöl. 636 Pollitzer Mór, csasz. kir. kótelekkészítő, Budapest, Deák-Ferencz utca.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

A nők erkölcsi élete. Irtta LEGOUVÉ ERNEST. Fordította FELEKI MIKLÓS. Ára fűzve 1 frt 50 kr.

Leányaink és jövőjük. Weisz Károly után németből átdolgozta TÓTH PÁL. Ára fűzve 80 krajczár. TARTALOM. A termelő eszméje a nevelésben. — A férfi- és nőnem közötti természeti különbség. — A férfi- és nőnem közötti szellemi különbség. — Nőesség. — A házi nő. — A nő a nyilvános életben. — Az élet, melynek nevelünk. — Társadalmi osztályok. Falu és város. — A városok újabbkori szelleme. — Az anyagiág, a látszat, a pénz uralma. — Társadalmi bajaink, mint a helyes nevelés akadályai. — Vallásosság, fegyelem a nevelésben. — A leány- és leánynevelés általában. A nők társadalmi helyzete, erkölcsi értéke, a férfienek való viszonya. — Házaság. — Munka biztosítja a nő jövőjét. — A gyermek és a gyermekevelés általában. — Tápálék, mértékletesség, ruházat, hajfajlása. — Egészség. — Munkásság, rend, igazmondás, engedelmesség, szigor. — Isten és a természet. Keresztényesség, keresztényi hit és erkölcs. — Eszményi és gyakorlati nevelés. Irás, olvasás, számolás. — A nő az élet czejájában. Gazdaság, gazdálkodás. Zongora, idegen nyelvek. — A nőesség művelése. — A nő mint feleség, anya. — Az otthon. — Az iskola.

ÉMIL, vagy A NEVELÉSROL. Irtta ROUSSEAU J. J. Francziából fordította és magyarázó jegyzetekkel ellátta FÜHRER IGNÁCZ. Ára fűzve 2 frt 40 kr. o. 6.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete. Brauswetter János Szegeден. m. k. szab. chronometer és műdörös, feltalálója az első egyedül kulcs nélkül felhuzható remontoir inga-órának stb. Tulajdonosa számos első rendű érem és díszokmányoknak. Arany és ezüst zsebórák, ugy kulcs nélküli inga-órák (saját szabadalmazott találmányom szerint), továbbá minden egybenemű órák és ezüst órálcok előnyös részletfizetési feltételek mellett. Képes árjegyzékek kívánatra bérmentve. Levélebeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óraüzlete.

Mulattatásul. Durrand nélküli Flobert patkány. stb. lovészeter 11.85-34 frt. 100 lövény 8 mm. — 45. 9 mm. 1.50 golyvát. 100 lövény 6 mm. 1.40 — 9 mm. 2.30 lövettel. Nickel légeztetőipari tokban 8. — Kuglóz bábu kemény fából 2.50. Lignum sanctum golyó 1.50-4 frt. nagy nagyság szerint. Croquet-játék 1.15-1.18-25. — Kárka-játék tucattal 1.80 Accordion-trombita conch. harmonika trombita díszelt 7. — Horoglátszat szöcskékkel Halázbok mint szék 1-6 frt. Nagyk. szinor felgömbölyözhető kasszettel 7-15 frt. Kész folszeret horgok — 10. — 30. 2 frt. 12 drb bírtal készített horgok — 30. 12 drb helyes zsinórral — 30. 12 drb mesterséges "egygyel — 80. 100 drb angol horgok — 40. — 60. — 70. Tornaciszók. Mászóknál 5.80, 8.80 Kötéldagó 8.35. Trapez 8.80. Trapez karikák 8.80. Gyermekhintő Dr. Schreb-féle teljes tornakészletük csokollal 14.50. Tornagolyó kilo — 30. Szines papírlampók kert ünnepélyek világlátásához 20, 30, 40 kr. Kicsinyek mint nagyknak örömet szerez a harmonium-vevők 5 és 7 zenedaráb 12 — 16. —

Anyáknak. Gyermekkecskei 10.50, 18. — Uj kecske szivattyúzó gyermekápoló üveg, az alkak egyszerű nyomás eszűvel a táplálék szájba vezetése 1.50. Ágybetétek gyermeknek és beteggyógyosoknak 90 kr. 3 frt. Anyatecske 1.75, 4.50. Aludtőcske 1.50 — 2.50. Egyéb személyes ölt. szerszámok és többi. Fagylaltkészítő leonra ismert pártai gummi-cikketek 8.50, 18. — Egy szerre készült fagylalt készítő 18-21 frt. Az egészség fenntartásához az orvosok által ajánlott és tiszta ital, mindenki mindig frissen és könnyen készíthet szőlő és tartós Párisi szodaviz-gépek által 7-10 — 12 — 14.50 17. — Legjobb hórész és szoda 2, 4, 6, 8, 10 mennyiség. 20, fontos csomag 2. — Kerti fecskendő türevedényei is használható 14 — 17. — 22. — Virágármató — 40. Vaj- és sajt-tányér üvegfedél 1-7 frt. Uveg vakjóküveté vakerek hajtóval 6.50. Ezüst és ólajtartó 1.80-8 frt. Kerti gyertyatartó üvegfedél 1. — csinosított 1.50. — 2.50. — 3.50. — 4.50. — 5.50. — 6.50. — 7.50. — 8.50. — 9.50. — 10.50. — 11.50. — 12.50. — 13.50. — 14.50. — 15.50. — 16.50. — 17.50. — 18.50. — 19.50. — 20.50. — 21.50. — 22.50. — 23.50. — 24.50. — 25.50. — 26.50. — 27.50. — 28.50. — 29.50. — 30.50. — 31.50. — 32.50. — 33.50. — 34.50. — 35.50. — 36.50. — 37.50. — 38.50. — 39.50. — 40.50. — 41.50. — 42.50. — 43.50. — 44.50. — 45.50. — 46.50. — 47.50. — 48.50. — 49.50. — 50.50. — 51.50. — 52.50. — 53.50. — 54.50. — 55.50. — 56.50. — 57.50. — 58.50. — 59.50. — 60.50. — 61.50. — 62.50. — 63.50. — 64.50. — 65.50. — 66.50. — 67.50. — 68.50. — 69.50. — 70.50. — 71.50. — 72.50. — 73.50. — 74.50. — 75.50. — 76.50. — 77.50. — 78.50. — 79.50. — 80.50. — 81.50. — 82.50. — 83.50. — 84.50. — 85.50. — 86.50. — 87.50. — 88.50. — 89.50. — 90.50. — 91.50. — 92.50. — 93.50. — 94.50. — 95.50. — 96.50. — 97.50. — 98.50. — 99.50. — 100.50. — 101.50. — 102.50. — 103.50. — 104.50. — 105.50. — 106.50. — 107.50. — 108.50. — 109.50. — 110.50. — 111.50. — 112.50. — 113.50. — 114.50. — 115.50. — 116.50. — 117.50. — 118.50. — 119.50. — 120.50. — 121.50. — 122.50. — 123.50. — 124.50. — 125.50. — 126.50. — 127.50. — 128.50. — 129.50. — 130.50. — 131.50. — 132.50. — 133.50. — 134.50. — 135.50. — 136.50. — 137.50. — 138.50. — 139.50. — 140.50. — 141.50. — 142.50. — 143.50. — 144.50. — 145.50. — 146.50. — 147.50. — 148.50. — 149.50. — 150.50. — 151.50. — 152.50. — 153.50. — 154.50. — 155.50. — 156.50. — 157.50. — 158.50. — 159.50. — 160.50. — 161.50. — 162.50. — 163.50. — 164.50. — 165.50. — 166.50. — 167.50. — 168.50. — 169.50. — 170.50. — 171.50. — 172.50. — 173.50. — 174.50. — 175.50. — 176.50. — 177.50. — 178.50. — 179.50. — 180.50. — 181.50. — 182.50. — 183.50. — 184.50. — 185.50. — 186.50. — 187.50. — 188.50. — 189.50. — 190.50. — 191.50. — 192.50. — 193.50. — 194.50. — 195.50. — 196.50. — 197.50. — 198.50. — 199.50. — 200.50. — 201.50. — 202.50. — 203.50. — 204.50. — 205.50. — 206.50. — 207.50. — 208.50. — 209.50. — 210.50. — 211.50. — 212.50. — 213.50. — 214.50. — 215.50. — 216.50. — 217.50. — 218.50. — 219.50. — 220.50. — 221.50. — 222.50. — 223.50. — 224.50. — 225.50. — 226.50. — 227.50. — 228.50. — 229.50. — 230.50. — 231.50. — 232.50. — 233.50. — 234.50. — 235.50. — 236.50. — 237.50. — 238.50. — 239.50. — 240.50. — 241.50. — 242.50. — 243.50. — 244.50. — 245.50. — 246.50. — 247.50. — 248.50. — 249.50. — 250.50. — 251.50. — 252.50. — 253.50. — 254.50. — 255.50. — 256.50. — 257.50. — 258.50. — 259.50. — 260.50. — 261.50. — 262.50. — 263.50. — 264.50. — 265.50. — 266.50. — 267.50. — 268.50. — 269.50. — 270.50. — 271.50. — 272.50. — 273.50. — 274.50. — 275.50. — 276.50. — 277.50. — 278.50. — 279.50. — 280.50. — 281.50. — 282.50. — 283.50. — 284.50. — 285.50. — 286.50. — 287.50. — 288.50. — 289.50. — 290.50. — 291.50. — 292.50. — 293.50. — 294.50. — 295.50. — 296.50. — 297.50. — 298.50. — 299.50. — 300.50. — 301.50. — 302.50. — 303.50. — 304.50. — 305.50. — 306.50. — 307.50. — 308.50. — 309.50. — 310.50. — 311.50. — 312.50. — 313.50. — 314.50. — 315.50. — 316.50. — 317.50. — 318.50. — 319.50. — 320.50. — 321.50. — 322.50. — 323.50. — 324.50. — 325.50. — 326.50. — 327.50. — 328.50. — 329.50. — 330.50. — 331.50. — 332.50. — 333.50. — 334.50. — 335.50. — 336.50. — 337.50. — 338.50. — 339.50. — 340.50. — 341.50. — 342.50. — 343.50. — 344.50. — 345.50. — 346.50. — 347.50. — 348.50. — 349.50. — 350.50. — 351.50. — 352.50. — 353.50. — 354.50. — 355.50. — 356.50. — 357.50. — 358.50. — 359.50. — 360.50. — 361.50. — 362.50. — 363.50. — 364.50. — 365.50. — 366.50. — 367.50. — 368.50. — 369.50. — 370.50. — 371.50. — 372.50. — 373.50. — 374.50. — 375.50. — 376.50. — 377.50. — 378.50. — 379.50. — 380.50. — 381.50. — 382.50. — 383.50. — 384.50. — 385.50. — 386.50. — 387.50. — 388.50. — 389.50. — 390.50. — 391.50. — 392.50. — 393.50. — 394.50. — 395.50. — 396.50. — 397.50. — 398.50. — 399.50. — 400.50. — 401.50. — 402.50. — 403.50. — 404.50. — 405.50. — 406.50. — 407.50. — 408.50. — 409.50. — 410.50. — 411.50. — 412.50. — 413.50. — 414.50. — 415.50. — 416.50. — 417.50. — 418.50. — 419.50. — 420.50. — 421.50. — 422.50. — 423.50. — 424.50. — 425.50. — 426.50. — 427.50. — 428.50. — 429.50. — 430.50. — 431.50. — 432.50. — 433.50. — 434.50. — 435.50. — 436.50. — 437.50. — 438.50. — 439.50. — 440.50. — 441.50. — 442.50. — 443.50. — 444.50. — 445.50. — 446.50. — 447.50. — 448.50. — 449.50. — 450.50. — 451.50. — 452.50. — 453.50. — 454.50. — 455.50. — 456.50. — 457.50. — 458.50. — 459.50. — 460.50. — 461.50. — 462.50. — 463.50. — 464.50. — 465.50. — 466.50. — 467.50. — 468.50. — 469.50. — 470.50. — 471.50. — 472.50. — 473.50. — 474.50. — 475.50. — 476.50. — 477.50. — 478.50. — 479.50. — 480.50. — 481.50. — 482.50. — 483.50. — 484.50. — 485.50. — 486.50. — 487.50. — 488.50. — 489.50. — 490.50. — 491.50. — 492.50. — 493.50. — 494.50. — 495.50. — 496.50. — 497.50. — 498.50. — 499.50. — 500.50. — 501.50. — 502.50. — 503.50. — 504.50. — 505.50. — 506.50. — 507.50. — 508.50. — 509.50. — 510.50. — 511.50. — 512.50. — 513.50. — 514.50. — 515.50. — 516.50. — 517.50. — 518.50. — 519.50. — 520.50. — 521.50. — 522.50. — 523.50. — 524.50. — 525.50. — 526.50. — 527.50. — 528.50. — 529.50. — 530.50. — 531.50. — 532.50. — 533.50. — 534.50. — 535.50. — 536.50. — 537.50. — 538.50. — 539.50. — 540.50. — 541.50. — 542.50. — 543.50. — 544.50. — 545.50. — 546.50. — 547.50. — 548.50. — 549.50. — 550.50. — 551.50. — 552.50. — 553.50. — 554.50. — 555.50. — 556.50. — 557.50. — 558.50. — 559.50. — 560.50. — 561.50. — 562.50. — 563.50. — 564.50. — 565.50. — 566.50. — 567.50. — 568.50. — 569.50. — 570.50. — 571.50. — 572.50. — 573.50. — 574.50. — 575.50. — 576.50. — 577.50. — 578.50. — 579.50. — 580.50. — 581.50. — 582.50. — 583.50. — 584.50. — 585.50. — 586.50. — 587.50. — 588.50. — 589.50. — 590.50. — 591.50. — 592.50. — 593.50. — 594.50. — 595.50. — 596.50. — 597.50. — 598.50. — 599.50. — 600.50. — 601.50. — 602.50. — 603.50. — 604.50. — 605.50. — 606.50. — 607.50. — 608.50. — 609.50. — 610.50. — 611.50. — 612.50. — 613.50. — 614.50. — 615.50. — 616.50. — 617.50. — 618.50. — 619.50. — 620.50. — 621.50. — 622.50. — 623.50. — 624.50. — 625.50. — 626.50. — 627.50. — 628.50. — 629.50. — 630.50. — 631.50. — 632.50. — 633.50. — 634.50. — 635.50. — 636.50. — 637.50. — 638.50. — 639.50. — 640.50. — 641.50. — 642.50. — 643.50. — 644.50. — 645.50. — 646.50. — 647.50. — 648.50. — 649.50. — 650.50. — 651.50. — 652.50. — 653.50. — 654.50. — 655.50. — 656.50. — 657.50. — 658.50. — 659.50. — 660.50. — 661.50. — 662.50. — 663.50. — 664.50. — 665.50. — 666.50. — 667.50. — 668.50. — 669.50. — 670.50. — 671.50. — 672.50. — 673.50. — 674.50. — 675.50. — 676.50. — 677.50. — 678.50. — 679.50. — 680.50. — 681.50. — 682.50. — 683.50. — 684.50. — 685.50. — 686.50. — 687.50. — 688.50. — 689.50. — 690.50. — 691.50. — 692.50. — 693.50. — 694.50. — 695.50. — 696.50. — 697.50. — 698.50. — 699.50. — 700.50. — 701.50. — 702.50. — 703.50. — 704.50. — 705.50. — 706.50. — 707.50. — 708.50. — 709.50. — 710.50. — 711.50. — 712.50. — 713.50. — 714.50. — 715.50. — 716.50. — 717.50. — 718.50. — 719.50. — 720.50. — 721.50. — 722.50. — 723.50. — 724.50. — 725.50. — 726.50. — 727.50. — 728.50. — 729.50. — 730.50. — 731.50. — 732.50. — 733.50. — 734.50. — 735.50. — 736.50. — 737.50. — 738.50. — 739.50. — 740.50. — 741.50. — 742.50. — 743.50. — 744.50. — 745.50. — 746.50. — 747.50. — 748.50. — 749.50. — 750.50. — 751.50. — 752.50. — 753.50. — 754.50. — 755.50. — 756.50. — 757.50. — 758.50. — 759.50. — 760.50. — 761.50. — 762.50. — 763.50. — 764.50. — 765.50. — 766.50. — 767.50. — 768.50. — 769.50. — 770.50. — 771.50. — 772.50. — 773.50. — 774.50. — 775.50. — 776.50. — 777.50. — 778.50. — 779.50. — 780.50. — 781.50. — 782.50. — 783.50. — 784.50. — 785.50. — 786.50. — 787.50. — 788.50. — 789.50. — 790.50. — 791.50. — 792.50. — 793.50. — 794.50. — 795.50. — 796.50. — 797.50. — 798.50. — 799.50. — 800.50. — 801.50. — 802.50. — 803.50. — 804.50. — 805.50. — 806.50. — 807.50. — 808.50. — 809.50. — 810.50. — 811.50. — 812.50. — 813.50. — 814.50. — 815.50. — 816.50. — 817.50. — 818.50. — 819.50. — 820.50. — 821.50. — 822.50. — 823.50. — 824.50. — 825.50. — 826.50. — 827.50. — 828.50. — 829.50. — 830.50. — 831.50. — 832.50. — 833.50. — 834.50. — 835.50. — 836.50. — 837.50. — 838.50. — 839.50. — 840.50. — 841.50. — 842.50. — 843.50. — 844.50. — 845.50. — 846.50. — 847.50. — 848.50. — 849.50. — 850.50. — 851.50. — 852.50. — 853.50. — 854.50. — 855.50. — 856.50. — 857.50. — 858.50. — 859.50. — 860.50. — 861.50. — 862.50. — 863.50. — 864.50. — 865.50. — 866.50. — 867.50. — 868.50. — 869.50. — 870.50. — 871.50. — 872.50. — 873.50. — 874.50. — 875.50. — 876.50. — 877.50. — 878.50. — 879.50. — 880.50. — 881.50. — 882.50. — 883.50. — 884.50. — 885.50. — 886.50. — 887.50. — 888.50. — 889.50. — 890.50. — 891.50. — 892.50. — 893.50. — 894.50. — 895.50. — 896.50. — 897.50. — 898.50. — 899.50. — 900.50. — 901.50. — 902.50. — 903.50. — 904.50. — 905.50. — 906.50. — 907.50. — 908.50. — 909.50. — 910.50. — 911.50. — 912.50. — 913.50. — 914.50. — 915.50. — 916.50. — 917.50. — 918.50. — 919.50. — 920.50. — 921.50. — 922.50. — 923.50. — 924.50. — 925.50. — 926.

